

HUMANISTISKA
OCH TEOLOGISKA
FAKULTETERNA

Press- och yttrandefriheten i Sverige i relation till nya utlandsspionerilagen

När mänskliga rättigheter riskerar att bli förhandlingsbara

Alice Duhs

AVD. FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
HISTORISKA INSTITUTIONEN

Kurskod: MRSK62

Termin: Vårterminen 2024

Handledare: Lena Halldenius

Omfång: Antal ord 11759

Abstract

Press and freedom of expression in Sweden in relation to the new Foreign Espionage Act - When human rights risk becoming negotiable.

The essay aims to analyze how parties in Sweden's Parliament in 2022 debated the bill for a new foreign espionage law in Sweden. The relevance of this analysis is justified against the background of the global trend that has been shown to take place at the international level regarding states and actors with similar power restricting freedom of speech and press. With this as a base and framework, it is also discussed what consequences it may receive for the restriction of human rights. As well as how human rights risk becoming negotiable in the political arena when those in power justify their decisions and new bills by pointing out that it is to create protection against the existing security threats. It is with help of the narrative analysis method and the theory of securitization that the essay answers the question of how the amendment to the law on foreign espionage emerged in the 2022 parliamentary debates, and developed different narratives based on a possible securitization agenda. The analysis of the selected primary material, which is limited to two parliamentary debates, resulted in observations of various main themes and key narratives that refer to for example national security, security threats, information dissemination and human rights. Further discussion of narratives and perceptions of what is considered a security threat is also linked to previous research in the field. The conclusions were formulated based on the findings about the party politicians' narrative strategies in the debates.

Keywords: human rights, political debates, Sweden, foreign espionage, narrative, securitization, security threats, opinion formation, media.

Abstrakt

Uppsatsen syftar till att analysera hur partier i Sveriges riksdag år 2022 debatterade kring lagförslaget om en ny utlandsspionerilag i Sverige. Relevansen av denna undersökning motiveras med bakgrund mot den globala trend som visats ske på internationell nivå angående att stater och aktörer med liknande makt begränsar yttrande- och pressfrihet. Med detta som bas och ramverk diskuteras dessutom vilka följder det kan få för urholkandet av mänskliga rättigheter. Samt hur mänskliga rättigheter riskerar att bli förhandlingsbara på den politiska arenan när makthavare motiverar sina beslut och nya lagförslag med att det är för att skapa ett skydd mot de existerande säkerhetshoten. Det är med hjälp av metoden narrativanalys och teorin om säkerhetsisering som uppsatsen besvarar frågeställningen om hur lagändringen om utlandsspioneri växte fram i riksdagsdebatterna 2022 och utvecklade olika narrativ med utgångspunkt från en möjlig säkerhetsiseringsagenda. Analysen av det utvalda primärmaterial som är avgränsat till två riksdagsdebatter resulterade i observationer av olika huvudteman och nyckelnarrativ som refererar till exempelvis nationell säkerhet, säkerhetshot, informations spridning och mänskliga rättigheter. Vidare diskussion om narrativ och uppfattningar av vad som anses vara ett säkerhetshot, sammanlänkas även med tidigare forskning inom området. Slutsatserna formulerades utifrån upptäckterna om partipolitikernas narrativa strategier i debatterna.

Nyckelord: mänskliga rättigheter, politiska debatter, Sverige, utlandsspioneri, narrativ, säkerhetsisering, säkerhetshot, opinionsbildning, media.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar	8
1.2. Material och avgränsningar	8
1.3. Källkritik	10
1.4. Forskningsetiska bedömningar	10
2. Litteraturöversikt och tidigare forskning	12
2.1 Litteraturöversikt i form av tidigare forskning	12
2.1.1 Strategiska narrativ som medel	13
2.1.2 Säkerhetisering i diskussioner och debatter	13
2.1.3 Ytrandefrihet och spioneri	15
3. Teori och metod	17
3.1. Teorin säkerhetisering	17
3.2. Metoden narrativanalys	19
4. Analys och resultat från riksdagsdebatterna	25
4.1 Behovet av förstärkt lagstiftning	26
4.2 Relationen mellan integritet och säkerhetsdiskussionen	29
4.3 Säkerhetshotet att känslig information kan spridas till “de andra”	32
4.4 Inskränkter på mänskliga rättigheter	35
4.5 Resonemang om demokratiska problem	37
4.6 Slutsatser	40
5. Diskussion	43
7. Referenser	46

1. Inledning

“En svensk tiger”, så lät talesättet under andra världskriget.¹ En fundering som kan riktas är om det är något som kan kopplas till vad som sker idag med den nya utlandsspionerilagen i Sverige och dess konsekvenser. Pressfriheten i världen idag är försämrad, och även i Sverige kan den anses vara på väg nedåt. Press- och yttrandefriheten anses vara hotad, i vissa fall av de personer som egentligen borde vara pressfrihetens garantier, alltså politiska myndigheter.²

I denna uppsats kommer jag diskutera hur rättigheter på sätt och vis kan anses bli politiskt förhandlingsbara i dagens samhälle, när regleringar kring olika frågor eller lagar gör att vissa rättigheter riskerar att försvagas. Med denna diskussion som utgångspunkt kommer lagändringen och den nya lagen om utlandsspioneri i Sverige vara en grund till analysen för att fungera som exempel. Lagändringen innebär att utlandsspioneri blir ett yttrande- och tryckfrihetsbrott. Detta för att trygga och stärka Sveriges säkerhet, menar regeringen. Samt då även “täppa till luckor” som finns när det gäller nuvarande lagstiftning om spioneri. Det kommer med denna lag att bli straffbart att presentera uppgifter som i sin tur kan skada Sveriges förhållande till andra stater och organisationer.³ Detta kan då även kopplas till vilket anseende Sverige kan ha och få inom FN eller NATO, vilket kan vara relevant idag. En journalistisk publicering skyddas då inte längre av meddelarfriheten, och riskerar då att åtalas för utlandsspioneri. Meddelarfriheten innebär att det är tillåtet att i viss mån lämna uppgifter för att publiceras i massmedia, trots att uppgifterna normalt är sekretessbelagda, utan att få straffande påföljder.⁴ Meddelarskyddet påverkar rättigheterna.

Lagändringen kritiserar bland annat för de konsekvenser som riskerar att påverka mediebranschen, med andra ord yttrande- och pressfriheten i Sverige och att den begränsar möjligheten för granskning av Sveriges internationella samarbeten. Det kan även hindra källor från att bland annat berätta om orättvisor.⁵ “Ventilen” i lagförslaget som ska fungera

¹ Beredskapsmuseet. En Svensk Tiger. *Beredskapsmuseet*. 2002.

<https://www.beredskapsmuseet.com/ensvensktiger> (Hämtad 2024-04-18).

² Reportrar utan gränser. Pressfrihetsindex. *Reportrar utan gränser*. 2024.

<https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex/> (Hämtad 2024-03-20).

³ Daniel Hedström och Daniel Wyser. Lagändring om spioneri befaras drabba journalistiken. *SVT Nyheter*. 2022-11-16. <https://www.svt.se/kultur/tre-fragor-om-grundlagsandringen> (Hämtad 2024-03-15).

⁴ 1 kap. 7 § Tryckfrihetsförordning (1949:105) och 1 kap. 10 § Yttrandefrihetsgrundlag (1991:1469).

⁵ Hedström och Wyser. Lagändring om spioneri befaras drabba journalistiken. *SVT Nyheter*. 2022-11-16. <https://www.svt.se/kultur/tre-fragor-om-grundlagsandringen> (Hämtad 2024-03-15).

som stöd har dock också fått kritik för att vara för diffus. Det går att ställa sig frågan var gränsen går för den information som kan anses skada Sveriges internationella samarbeten. *Reportrar utan gränser* pressfrihetsindex visar på pressfriheten och journalisters situation och skriver "2024 års index visar tydligt att politisk makt hotar pressfriheten globalt. [...] Politiker undergräver journalisters möjligheter att jobba."⁶ Sveriges historia med fri press och arbetet med detta har en lång historia, bland annat är rätten till att ha möjlighet att få åtkomst till offentlig information en av grundpelarna i svensk demokrati och rättsordning.⁷ Olika rättigheter kan försvagas utan att människor egentligen noterar det, till exempel på grund av regleringar som kan uppfattas handla om andra frågor. Det finns ännu inte så mycket praxis i Sverige, med tanke på att det är en ny lag. Men journalistiken påverkas av lagändringen. Den här lagändringen och debatten är ett kännetecken för vår samtid då pressfriheten utmanas på olika sätt i flera delar av världen, exempelvis genom statskontrollerad media.

Att det förekommer olika åsikter om huruvida lagen är en positiv förändring eller negativ är tydligt i media. De som är kritiska menar att lagen är ett hot mot yttrandefriheten och demokratin, medan andra aktörer i samhället menar att det var dags för Sverige att utforma en sådan lag då Sverige anses vara bristande på att bestraffa utlandsspioneri.⁸ Några av riskerna med den nya lagen som har påpekats är att visselblåsare blir hindrade, samt att publicister blir försiktigare.⁹ Många oroar sig för den tillbakahållande inverkan som lagen riskerar att ha på exempelvis visselblåsare eller andra typer av betydelsefulla källor för granskande journalistik, vilket anses vara en av de fundamentala grunderna inom media, men också Sveriges demokratiska statsskick.¹⁰ Sverige har en stark offentlighetsprincip,¹¹ möjligen en av världens starkaste.

⁶ Reportrar utan gränser. Pressfrihetsindex. *Reportrar utan gränser*. 2024.

<https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex/> (Hämtad 2024-03-20).

⁷ Reporters Without Borders. Sweden. *Reporters Without Borders*. 2021. <https://rsf.org/en/country/sweden> (Hämtad 2024-04-01).

⁸ Hanna Törnquist. Utlandsspionerilagen försvaras: "På tiden". *Svenska Dagbladet*. 2022-11-16.

<https://www.svd.se/a/P4dj5e/utlandsspionerilagen-forsvaras-pa-tiden> (Hämtad 2024-03-15).

⁹ Alice Nordevik. Expert om nya lagförslaget: "Riktigt illa". *Svenska Dagbladet*. 2022-11-10.

<https://www.svd.se/a/abIX87/expert-om-nya-lagforslaget-riktigt-illa> (Hämtad 2024-03-14).

¹⁰ TT. Juristkommissionen varnar för grundlagsändring. *Svenska Dagbladet*. 2022-11-14.

<https://www.svd.se/a/gEk379/juristkommissionen-varnar-for-grundlagsandring> (Hämtad 2024-03-20).

¹¹ Regeringskansliet. Offentlighetsprincipen - kortfattat om lagstiftningen. *Regeringskansliet*. 2023.

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/grundlagar-och-integritet/offentlighetsprincipen---kortfattat-om-lagstiftningen/#offentlighetsprincipen> (Hämtad 2024-05-03).

Formuleringen för den nya utlandsspionerilagen syftar till hemliga uppgifter som påträffas inom verksamheten för samarbeten som gäller en stat eller mellanfolklig organisation.¹² Utlandsspionerilagen som fått hård kritik godkändes i riksdagen onsdag 16 november 2022. Bland annat kommer meddelarfriheten inskränkas gällande sådana uppgifter som räknas som utlandsspioneri.¹³ Den nya lagen gäller från 1 januari 2023.¹⁴

Några av de fundament som finns i ett demokratiskt samhälle är yttrande-, informations- och pressfrihet i kombination med oberoende media.¹⁵ Detta hör även samman med ett fritt samhälle och att andra individuella rättigheter ska kunna bevaras. Dock lever en stor andel av världens befolkning i autokratier idag, vilket visar på en odemokratisk utveckling i många länder och i dagens samhälle.¹⁶ Frågan är om detta sker även i Sverige med den nya lagändringen om utlandsspioneri, med tanke på hur den anses påverka publicering och pressfriheten i Sverige. För att nå ut med budskap tillämpar olika politiska aktörer narrativ på olika sätt, vilket också påverkar hur andra människor samspekar med narrativen och vad det skapar för förutsättningar.¹⁷ Detta är ett återkommande tema när det gäller säkerhet och politik. För att hänvisa till FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är artikel 19 relevant, vilket även *Reportrar utan gränser* påpekar.¹⁸ Artikel 19 som beskriver hur yttrandefrihet omfattar “frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.”¹⁹ Därför kan den nya utlandsspionerilagen problematiseras utifrån detta synsätt.

¹² Journalistförbundet. Utlandsspioneri – det här gäller från årsskiftet 2022/23. *Journalistförbundet*. 2024. <https://www.sjf.se/aktuellt/202301/utlandsspioneri-det-har-galler-fran-arsskiftet-202223> (Hämtad 2024-03-22).

¹³ Ibid.

¹⁴ Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*.

¹⁵ Johan Forssell och Parisa Liljestränd. Nu ökar vi biståndet för pressfrihet – fler bör följa efter.

Regeringskansliet. 2024-05-03.

<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2024/05/nu-okar-vi-bistandet-for-pressfrihet--fler-bor-folja-efter/> (Hämtad 2024-05-06).

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Josefin Svensson. Narrative Research Lab ska stärka forskningen om hur berättelser påverkar politiken. *Försvarshögskolan*. 2022.

<https://www.fhs.se/arkiv/nyheter/2022-03-23-narrative-research-lab-ska-starka-forskningen-om-hur-berattelser-paverkar-politiken.html> (Hämtad 2024-05-01).

¹⁸ Reportrar utan gränser. Om Reportrar utan gränser. *Reportrar utan gränser*. 2024.

<https://www.reportrarutangranser.se/om-reportrar-utan-granser/> (Hämtad 2024-04-01).

¹⁹ Förenta Nationerna. Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. 10 december 1948. Artikel 19.

<https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringsomdemanskligarattigheterna.pdf> (Hämtad 2024-04-01).

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

I denna uppsats om utlandsspionerilagen i Sverige är det framförallt den spänning som förekommer mellan frihet och säkerhet i ett samhälle som leder diskussionen vidare. Det är ett av fokusområdena, hur det förekommer i denna kontext. Den dåvarande svenska riksdagens positioner eller narrativ analyseras för ökad förståelse av lagändringen som skedde. Syftet med uppsatsen är att kunna bidra till ökad förståelse kring hur den svenska riksdagspartierna valde att arbeta angående en lagändring om den nya utlandsspionerilagen i Sverige. Syftet med uppsatsen är även att diskutera hur det med lagregleringar såsom utlandsspionerilagen i Sverige kan få konsekvenser på mänskliga rättigheter i form av förutsättningarna för yttrande-, tryck- och pressfrihet, eftersom de riskerar att urholkas. Därför är denna undersökning och tillhörande frågor intressanta enligt mänskliga rättighetsstudier. Detta görs med hjälp av hur teorin om säkerhetsisering kan förklarar beslutsfattande och om man kan se en säkerhetsiseringsagenda uttryckas, utmanas och brytas mot andra argument i det här materialet. Narrativanalys som metod används för att kunna arbeta med det valda materialet.

Frågeställningarna är:

- Hur växte den nya lagändringen om utlandsspioneri fram i riksdagsdebatterna 2022 och vilka argument framfördes av riksdagspartierna?
- På vilket sätt kan de olika narrativen från partierna analyseras med grund i en möjlig säkerhetsiseringsagenda?

1.2. Material och avgränsningar

I denna uppsats kommer primärmaterialet bestå av två riksdagsdebatter om lagändringen kring utlandsspioneri. En debatt om förslaget från 6 april 2022 KU16²⁰ och en som hölls 16 november 2022 om vilande grundlagsförslag KU7²¹. Riksdagsdebatterna har analyserats utifrån den transkriberade versionen som finns på Riksdagens webbplats, men jag har även tagit del av debatterna i videoformat. Dessutom kommer några remissvar som kommit till

²⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri_h901ku16/ (Hämtad 2021-03-28).

²¹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri-vilande-grundlagsforslag-m_m_ha01ku7/ (Hämtad 2021-03-28).

Justitiedepartementet²² och betänkande från konstitutionsutskottet fungera som ett ramverk och komplement till primärmaterialet, detta för att kunna förstå och analysera riksdagsdebatterna i sin kontext och helhet. De valda betänkanterna är *Konstitutionsutskottets betänkande 2021/22:KU16*²³ och *Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU7*²⁴. Detta för att lägga en grund och förståelse för riksdagsdebatterna i sin helhet och vad politikerna hänvisar till, samt ledamöternas presentationer av narrativ. Materialet är nogt utvalt för att kunna representera debatten och processen för lagändringen och då möjliggöra för en givande narrativanalys. Materialet har tagits fram genom att söka på Riksdagens hemsida där debatter och tillhörande offentligt tryck är presenterat. Avgränsningen gällande materialets tidsperiod styrs av de datum då riksdagsdebatterna ägde rum. Detta för att hålla undersökningen till en sammanfattad och genomförbar mängd material som presenterades under dessa tillfällen.

Ramverket med sekundärmaterial som också är offentligt tryck som komplement till själva primärmaterialet är Sveriges grundlagar och riksdagsordningen 2023.²⁵ Även *Regeringens proposition 2021/22:55 Utlandsspioneri* har fungerat som kompletterande material för att förstå resonemangen bakom riksdagsdebatterna och vad de olika ledamöterna syftar på i sina uttalanden.²⁶

En begränsning kan anses vara att det endast är två riksdagsdebatter som utgör materialet till analysen i denna undersökning. Däremot, med tanke på uppsatsens omfattning och tidsomfång så kan det ändå motiveras att det finns begränsat med tid för att göra en större undersökning. Inledningsvis var målsättningen med undersökningen att även ha med förarbeten och riksdagsprotokoll gällande utlandsspionerilagen, men på grund av avgränsningar behövde materialet smalas av. Även om det hade varit intressant att ta in andra aspekter också för att kunna skapa en bredare undersökning och analys. Till exempel hade det varit intressant att även utveckla och ta med opinionsbildare och publicisters åsikter utanför riksdagens arbete, men det hade då skapat en annan typ av uppsats. Brister som kan

²² Remiss. Ju2021/01481. *Remiss av Utlandsspioneri (utkast till lagrådsremiss).*

²³ Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri.*

²⁴ Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.).*

²⁵ SFS 2022:1517. *Utlandsspioneri.* Tillgänglig:

<https://svensksforfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-11/SFS2022-1517.pdf>

och

Tryckfrihetsförordningen 7 kap. 14 a §.

[ts/03.-dokument-och-lagar/bestall-och-ladda-ner/ovriga-trycksaker/sveriges-grundlagar-och-riksdagsordningen-2023.pdf](https://svensksforfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-11/SFS2022-1517.pdf).

²⁶ Regeringens proposition 2021/22:55. *Utlandsspioneri.*

anses finnas med detta material är att det endast är en del av riksdagspartiernas åsikter och resonemang som återspeglas i dessa två debatter. Hela deras narrativ eller debatter kan inte anses bli synliga i dessa minuter av debatt. Däremot kan det betraktas som en sammanfattning av deras åsikter och narrativ kopplat till lagändringen, för det är trots allt i debatter som det krävs att ledamöterna uttrycker sina synpunkter på ett kärnfullt och effektivt sätt.

1.3. Källkritik

Materialet till denna uppsats har noga valts ut med källkritiska bedömningar och principer i beaktande. Detta eftersom ett av målen med denna undersökning är att få tillförlitliga och givande svar till forskningsfältet, och då krävs det att källorna som används är passande. Vad gäller denna uppsatsens primärmaterial handlar det om verifierade uppgifter eftersom debatterna är både inspelade och transkriberade. Detta medför att de hänvisningar som görs till debatterna i analysen kan kontrolleras om det stämmer överens med originalet.

Sekundärmaterial utgörs av böcker, vetenskapliga artiklar, nyhetsartiklar, organisationers rapporter samt hemsidor. Dessa är valda med utgångspunkt i trovärdighet och relevans för uppsatsen. Författarna till litteraturen och de använda artiklarna har jag tagit mig tid att granska, så att de är pålitliga. Dessutom är det välkända organisationer som jag hämtat publikationer från. De publicerade verken som använts har granskats utifrån de källkritiska principerna äkthet, tidssamband, oberoende och tendensfrihet.²⁷ Under processen att välja passande material har jag värderat och granskat källorna.

1.4. Forskningsetiska bedömningar

Eftersom det är offentliga dokument som används som material i denna uppsats är det material som alla kan komma åt också, och läsa på egen hand. Med tanke på att det är offentligt tryck, finns det ingen forskningsetisk problematik att använda det som material i denna uppsats. För att säkerställa god forskningsetik har jag tagit del av och konsulterat *Vetenskapsrådets* information om god forskningssed.²⁸ Samt kring hur tillförlitlighet och kvalitet uppnås.²⁹ Eftersom det görs en narrativanalys i denna uppsats kan det vara så att min

²⁷ Torsten Thurén. *Källkritik*. 4. uppl. Malmö: MTM, 2020. E-bok. s. 12.

²⁸ Vetenskapsrådet. *God forskningssed* [Elektronisk resurs]. Stockholm. 2017. vr.se. s. 8-9.

²⁹ *Ibid.* s. 35.

egen förkunskap eller förförståelse för ämnet kan påverka hur jag analyserar och granskar ett visst narrativ jämfört med om en annan person skulle göra det. Risken att inte vara objektiv har motarbetats genom självgranskning under arbetsprocessens gång.

2. Litteraturöversikt och tidigare forskning

2.1 Litteraturöversikt i form av tidigare forskning

För att visa på vad som tidigare gjorts inom liknande forskningsområden har denna nedan presenterad litteratur valts ut som översikt av forskningsläget. Dessutom har jag valt att presentera den utifrån några olika relevanta teman för att det ska vara lättare att följa vilka svagheter och styrkor som finns bland tidigare genomförd forskning. Således då vad som inte har gjorts ännu. De urvalsprinciper som valts för materialet till denna undersökning är att skapa en bred forskningsgrund som kan bli mitt sekundärmaterial att hänvisa till. De begrepp och frågor som använts har väglett arbetet och är också återkommande i detta nedan presenterade sekundärmaterial. Centrala begrepp är bland annat politiska debatter, narrativ, säkerhetisering, lagändringar och spioneri.

Något som är värt att nämna är att det varit svårt att hitta tidigare forskning som konkret behandlar specifikt politiska debatter och säkerhetisering kopplat till utlandsspioneri i Sverige. Däremot finns det forskning och källor kring användning av säkerhetisering i politiska debatter i andra länder, så det är vad jag valt att utgå ifrån som forskningsgrund. Detta eftersom det ändå ger användbar information som kan appliceras på debatter i den svenska riksdagen och jämföras med.

När det gäller forskning om säkerhetisering inom svensk politik är det oftast i anknytning till flyktingkriser eller berättande om migration. Användningen av säkerhetisering i sådana riksdagsdebatter eller forskning kan vara användbara ändå för att få ökad förståelse om hur säkerhetisering används, trots att lagändringar om utlandsspioneri givetvis inte bygger på samma lagar som handlar om migration. Susana Ferreira skriver bland annat i *Critical Perspectives on Migration in the Twenty-First Century* hur exempelvis politiska ledare i Europa är de aktörer som skapar säkerhetisering med deras säkerhetsretorik, när det gäller migration.³⁰ Det förklaras genom hur allmänhetens åsikter och förståelse påverkas, bland annat genom hur narrativ och handlingsmönster, i det här fallet migration och säkerhet, har

³⁰ Susana Ferreira. "From Narratives to Perceptions in the Securitisation of the Migratory Crisis in Europe". I *Critical Perspectives on Migration in the Twenty-First Century*. Marianna Karakoulaki (red.). Ashton University, Birmingham (2018).

inflytande på medborgarnas uppfattning och perspektiv på ämnet som politikerna diskuterar.³¹ Politiska narrativ kan utnyttja säkerhetsargument för att rättfärdiga politiska beslut.³²

2.1.1 Strategiska narrativ som medel

I boken *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War* diskuteras hur politisk kommunikation används kopplat till utrikespolitik med olika exempel. Även hur det kan förstås i arbetet med politik inom en stat och då hur strategiska narrativ kan påverka det offentliga stöd som makthavare behöver inrikes och önskar sig få för att fortsätta med sina projekt och rama in verklighetsuppfattningen och omvärldsanalysen utifrån deras villkor och åsikter, även inom massmedia.³³ Att inom politiken lyckas med ett specifikt narrativ för att få med sig allmänhetens stöd exemplifieras i denna bok med Afghanistankriget, men mönster och resonemang kring strategiska narrativ inom politiken kan även appliceras på denna uppsatsens forskningsfält. Kommunikation och strategiska narrativ kan ha en roll som är viktig för att behålla inhemskt stöd och legitimera politiska förslag, dessutom i arbetet att hindra hur motståndare beskriver samma händelseförlopp.³⁴ Robert Rowlands bidrag till diskussionen om narrativ och olika perspektiv är också gynnsam för att bredda förståelsen. I detta fall utgår det från boken *Rhetorical Criticism: Perspectives in Action*.³⁵ Kunskapen om *Narrative Policy Framework* kan fungera som ett komplement för att förstå narrativ och politiska debatter.³⁶

2.1.2 Säkerhetisering i diskussioner och debatter

Mary Kaldor är en av många forskare som bland annat diskuterar makt och media. Kaldor beskriver i boken *Globala säkerhetskulturer* hur säkerhetisering har en koppling till olika maktförhållanden och således även legitimitet, vilket också kan kopplas till olika tidsperspektiv.³⁷ Med Kaldors förklaringsmodeller och teori om så kallade "säkerhetskulturer" kan narrativ och resonemang kring vad som faktiskt anses vara ett säkerhetshot förstås ytterligare genom att ha olika maktförhållanden som utgångspunkt.³⁸

³¹ Ferreira. "From Narratives to Perceptions in the Securitisation of the Migratory Crisis in Europe". s. 66.

³² Ibid. s. 57-58.

³³ Beatrice De Graaf, George Dimitriu, Jens Ringsmose (red.) *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. London: Routledge, 2015.

³⁴ Ibid. s. 57.

³⁵ Robert Rowland. "The Narrative Perspective". 117-142. I *Rhetorical Criticism: Perspectives in Action*. Jim A. Kuypers (red.). Lexington Books, 2009.

³⁶ Mark K. Mcbeth, Micheal D. Jones och Elizabeth A. Shanahan. "The Narrative Policy Framework". 225-266. I *Theories of the policy process*. Paul A. Sabatier (red.). Boulder, CO: Westview Press, 2014.

³⁷ Mary Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. Göteborg: Daidalos, 2018.

³⁸ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*.

När något anses vara "state of emergency" kan en reaktion på det vara att nya regler eller uppfattningar uppstår och då kan bli normaliserade, vilket kan vara problematiskt när ett så kallat undantagstillstånd skapar ett ramverk.³⁹ Under militariserade sammanhang är en konsekvens även att mänskliga rättigheter riskerar att påverkas på ett negativt sätt, då de eventuellt inte prioriteras. Säkerhetisering hör ofta ihop med att något startar som ett undantagsfall. Alltså om speciella omständigheter som anses som hot förekommer, behöver specifika undantag skapas som svar, enligt denna forskning om säkerhetisering. Konsekvenser och reaktioner på detta från politiska auktoriteter kan då vara retoriska förändringar i narrativ som ska legitimera agerandet. Som till exempel kan vara olika typer av övervakning. Dessa förändringar kan då analyseras från vissa perspektiv att vara i riskzonen att bli odemokratiska. När det sker kan det också kopplas till kriminalisering på juridisk och politisk nivå, eftersom det i detta resonemang anses att hot behöver åtgärder som mildrar. Detta kan i sin tur skapa ett typ av cirkelresonemang, eftersom hot ofta besvaras med militarisering eller liknande retorik, som då i sin tur adderar till en logik som utgår från hotet.

Svante Karlsson beskriver i boken *Internationella relationer och fredsforskning* hur det *statliga säkerhetstänkandet* är ett av de vanligt förekommande perspektiven att betrakta säkerhet på, då den i detta fall är statscentrerad. Det handlar följaktligen om att statens säkerhet är sammankopplad med individens säkerhet, samt att det då är statsapparaten uppgift att bidra med skydd för nationen mot olika sorters hot.⁴⁰ Detta resonemang kan underlätta förståelsen och kunskapsbasen kring lagändringar och debatter kring utlandsspioneri som anses vara ett hot mot landet. Säkerhetsdiskussionen kan sammanfattas som att det handlar om överlevnad för staten, och när det gäller så kallade inre hot och att bibehålla en integritet bygger det på statens lagar.⁴¹

I antologin *Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve* diskuteras olika perspektiv och infallsvinklar gällande teorin säkerhetisering.⁴² Ramverket kring säkerhetsingsprocesser förklaras och även hur säkerhetisering uppkommer i olika kontexter.⁴³ Några komponenter som är av betydelse i de olika analyserna är publikens relevans och hur

³⁹ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 17-20.

⁴⁰ Svante Karlsson. *Internationella relationer och fredsforskning*. Tyskland: Santerus Förlag, 2017.

⁴¹ Karlsson. *Internationella relationer och fredsforskning*.

⁴² Thierry Balzacq (red.). *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. London: Routledge, 2010.

⁴³ Ibid.

makt skapas utifrån olika förutsättningar. Sarah Léonard och Christian Kaunert diskuterar en aspekt som anses problematisk inom säkerhetsisering i ramverket från Köpenhamnsskolan, vilket anses vara bristen på konceptualisering angående publiken och vilken roll de har, i till exempel beslutsprocesser.⁴⁴ Claire Wilkinson, som är en av författarna, diskuterar exempelvis hur meta-narrativ fungerar genom säkerhetsisering och hur trygghet upplevs, kopplat till det talade ordet.⁴⁵ Mark B. Salter bidrar med sin forskning om när säkerhetsisering inte lyckas, vilket diskuteras utifrån terrorismbekämpning.⁴⁶

2.1.3 Yttrandefrihet och spioneri

Emily Posner diskuterar hur förhållandet mellan statliga källor och journalister ter sig när det handlar om utbyte av känslig information i USA.⁴⁷ Några centrala begrepp är också informations-spridning, demokrati, spioneri och myndigheternas ansvar.⁴⁸ För att föra en argumentation om maktförhållanden och förutsättningarna som ges resonerar Posner kring den skyddande grund som yttrandefriheten ger enligt lag.⁴⁹ Information som handlar om regeringens utrikespolitik anses vara känslig information, men att utbyte med pressen ändå kan ske.⁵⁰ Diskussionen om hur journalister och publicister sprider information tar avstamp i samhällskontexten runt "the war on terror".⁵¹

Avslutningsvis är en sammanfattande bedömning att det som kan anses saknas i forskningsfältet är just det som denna uppsats försöker diskutera kring. Alltså specifikt hur debatter kring lagändringar i Sverige utvecklas kring frågor om utlandsspioneri, som enligt vissa aktörer påverkar yttrande-, tryck- och pressfrihet. Dessutom att det saknas annan forskning på hur säkerhetsisering och narrativ används inom svenska riksdagsdebatter i nutid. Utifrån den luckan som kan anses finnas inom forskningsfältet har jag utvecklat och skapat denna uppsats och undersökning utifrån relevanta frågeställningar, eftersom det i nuläget inte

⁴⁴ Sarah Léonard och Christian Kaunert. "Reconceptualizing the audience in securitization theory". 57-76. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

⁴⁵ Claire Wilkinson. "The limits of spoken words From meta-narratives to experiences of security". 94-115. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

⁴⁶ Mark B. Salter. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". 116-131. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

⁴⁷ Emily Posner. The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine. *Cardozo Arts & Entertainment*. Vol. 25, nr. 717, 2007: 717-746. s. 739-741.

⁴⁸ Ibid. s. 739-743.

⁴⁹ Ibid. s. 739-740.

⁵⁰ Ibid. s. 740.

⁵¹ Ibid. s. 745.

finns så mycket praxis. Därför kan man fortsättningsvis påpeka att några behov som verkar finnas när det gäller fortsatt forskning är liknande specifika infallsvinklar på politiska debatter kring säkerhetshot och pressfrihet.

3. Teori och metod

3.1. Teorin säkerhetsisering

Säkerhetsisering är ett perspektiv, som ett analytiskt ramverk. Varför det kan bli användbart och av nytta för demokratiska stater att syfta till säkerhetsargument när det gäller diskussioner om rättigheter kan förklaras på olika sätt beroende på verkliga exempel. En teori som fokuserar på säkerhet och som har blivit politiskt kraftfull och återkommande sedan 11 september-attackerna är säkerhetsisering.⁵² Säkerhetsisering (på engelska securitization) är en teori där någon problematik eller politisk fråga omformuleras så att det anses vara en säkerhetsfråga baserat på något typ av hot.⁵³ Socialkonstruktivismen är bakgrunden till säkerhetsisering.⁵⁴

Frågan om säkerhet är kopplat till dess politiska aspekter, och i stor mån auktoritet och makt.⁵⁵ Köpenhamnskolan, som formade begreppet säkerhetsisering, menade att säkerhet är en form av "talhandling" som ska betona betydelsen eller det extraordinära med något som fabriceras som säkerhet.⁵⁶ Och att det då ska stötta den politiska auktoriteten. Enligt denna teoribildning är "talhandlingar" inte endast det som benämns som en säkerhetsfråga, utan även åtgärder som frambringar betydelse åt själva begreppet säkerhet.⁵⁷

Säkerhetsisering som teori fokuserar på säkerhetsåtgärderna. Det handlar om att specifika säkerhetsåtgärder appliceras, till exempel inom inrikespolitik, vilket då används som metod för att få medborgare att observera hur angelägna dessa är och då i sin tur få människorna att respektera de styrande beslutsfattarna som arbetat med åtgärderna.⁵⁸ Det kan innebära att medborgare i sinom tid uppmärksammar allvaret och det nödvändiga i vissa åtgärder, och då känner tacksamhet till de styrande som agerar och försöker skydda nationen eller liknande. Även om det resulterar i extraordinära åtgärder som legitimeras av exempelvis staten med

⁵² Salter. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". s. 121.

⁵³ Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rienner. 1998. s. 21.

⁵⁴ Ibid. 24.

⁵⁵ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 27.

⁵⁶ Ibid. s. 27.

⁵⁷ Ibid s. 27-28.

⁵⁸ Ibid. s. 15-16.

hjälp av motiveringen att säkerheten ska skyddas.⁵⁹ Säkerhetisering kan även associeras med maktförhållanden och legitimitet, både historiskt sett och i nutid.⁶⁰

När ämnen lyckas bli säkerhetiserade, till exempel genom olika narrativ, kan det innebära att de får mycket mer uppmärksamhet jämfört med andra ämnen eller problem som inte blivit säkerhetiserade. Detta gör även i sin tur att olika politiska frågor kan få möjlighet till mer inflytande i debatten men också gentemot allmänheten. Buzan, Wæver och Wilde resonerar kring säkerhetisering på ett spektrum, varpå säkerhetiseringen är en typ av extrempolitisering eftersom de så kallade säkerhetshoten kräver långtgående initiativ och åtgärder.⁶¹ Angående de följder som går att urskilja från säkerhetisering är ett mönster att det vanligen handlar om att radikala åtgärder, som anpassades efter ett specifikt politiskt fall, utsätts för rationalisering. Effekterna på samhället kan vara att det bland annat blir en typ av förflyttning av vad som anses normalt, när säkerhetisering sker.⁶² Ett nytt normaltillstånd kan anses fasas in i vardagen, exempelvis genom använd retorik från beslutsfattare eller makthavare. Det handlar då också om flyttande av referenspunkter. En hel del skrämselfpropaganda kan också ske.

Säkerhetiseringsprocessen går till så att den säkerhetiserande aktören, exempelvis en statsledare, försöker skapa ett hot eller formulera till exempel en politisk fråga som ett existentiellt hot. Detta riktas sedan till de som är "referent object", alltså det som behöver skyddas från själva hotet. Det följande steget i säkerhetiseringsprocessen är "securitising move", vilket är talhandlingen som skapas för att övertyga allmänheten eller publiken om att det finns ett hot. Ofta formuleras det som något som kräver starka reaktioner eller agerande för att skydda identiteten.⁶³ Detta hot kräver då att normal politik upplöses, åtminstone för tillfället, för att kunna lösa och besvara hotet.⁶⁴ Det krävs då att publiken blir övertygad om att den verklighetsuppfattningen och situationen stämmer och att agerandet från politikerna med makt är rimligt. Publiken i Sveriges fall med utlandsspionerilagen blir därmed medborgare (framförallt de med rösträtt) och opinionsbildare som sprider informationen och nyheterna vidare.

⁵⁹ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. s. 21.

⁶⁰ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 27-28.

⁶¹ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. s. 24.

⁶² Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 17.

⁶³ Jarrod Hayes. Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind. *International Organization*. Vol. 66, nr. 1, 2012: 63-93. s 66.

⁶⁴ Ibid.

Hayes förklarar säkerhetsisering med hjälp av att kombinera det med analyser av sociala identiteter, eftersom det sammanlänkar inrikespolitik med hur den identiteten kan ha inflytande på hur aktörer eller stater agerar internationellt utifrån säkerhetsbeteende och strategier.⁶⁵ De-säkerhetsisering är den motsatta processen till säkerhetsisering.⁶⁶ Det innebär att från att en fråga varit säkerhetsiserad blir den hanterad som en vanlig politisk fråga, med normala demokratiska ramverk att förhålla sig till utan att kunna hänvisa till att ha bråttom att ändra i en policyprocess exempelvis.⁶⁷ Proportionalitet är ett av de centrala begreppen i diskussionen om säkerhetsisering. De åtgärder som skapas för att bemöta hotet ifrågasätts av kritiker om de är proportionerliga till de risker som kan uppstå.⁶⁸ Kritik som har riktats mot säkerhetsisering är bland annat hur det kan leda till nationalism och att det kan styra händelseförloppet och beslutsfattande på ett ogynnsamt sätt. Hot och säkerhet anses vara sociopolitiskt konstruerade, det syftar säkerhetsisering på eftersom det handlar om både upplevda och faktiska verkliga hot.⁶⁹ Detta i sin tur kopplas till uppfattningen om relationen till identiteter som individer, grupper eller nationer associeras med. Identitetsaspekten är kopplat till säkerhetseringen bland annat eftersom det har att göra med dynamiken inom politik.⁷⁰

Sammanfattningsvis är säkerhetsisering en passande teori för denna uppsats och undersökning, eftersom säkerhetsisering är en processorienterad idé om säkerhet, till skillnad från klassiska teorier inom säkerhetsstudier. Med tanke på denna uppsats syfte att analysera riksdagsdebatters artikuleringar om vilka säkerhetsshot som förekommer med koppling till lagändringar, är säkerhetsisering således en mer givande teori, i kombination med metoden narrativanalys.

3.2. Metoden narrativanalys

Narrativanalys är den valda metoden som används i denna uppsats. Med metoden till hjälp urskiljer jag narrativa återkommande mönster i riksdagsdebatterna om utlandsspioneri som är det material som systematiskt studerats. Jag undersökte hur berättelser om frågan benämns av

⁶⁵ Hayes. *Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind*. s 66.

⁶⁶ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. s. 4.

⁶⁷ Ibid s. 29.

⁶⁸ Léonard och Kaunert. "Reconceptualizing the audience in securitization theory". s. 57-58.

⁶⁹ Hayes. *Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind*. s 66.

⁷⁰ Ibid. s. 87.

olika parter i debatterna. Det finns en medvetenhet om att narrativanalys är en bred metod, men i kombination med säkerhetsiseringsteorin blir det mer snävt och relevant för specifikt denna uppsats och forskningsfrågor. För att kunna analysera hur narrativet har sett ut gällande lagförslaget och diskussionen om lagändringen kan den använda retoriken i materialet analyseras. I till exempel politikerns tal i riksdagen, men också hur formuleringarna sett ut i riksdagstrycket.

En kritik mot narrativanalys som metod har dock ansetts vara att det inte finns en tydlig möjlighet att reproducera resultaten av en sådan undersökning.⁷¹ Med tanke på att jag som författare till denna undersökning och uppsats gör en viss typ av tolkning av materialet genom narrativanalysen, som ingen annan gör identisk. Vissa forskare menar ändå att resultaten kan generaliseras och uppnå reliabilitet med narrativanalys.⁷² Men genom att redogöra för vad lagtexterna och riksdagstryck innehåller och vilket narrativ som används i valda tal från politiker gällande lagändringen kan en analys framföras utifrån de olika komponenterna. För att kunna ha en mätbarhet som fungerar och är genomförbar för undersökningen fokuserar den här uppsatsen endast på hur narrativet i offentliga dokument, som presenterades i material-avsnittet, från Sveriges regering och riksdag gällande lagändringen om hur utlandsspioneri har formulerats och presenterats. Alltså, kommer det inte analyseras hur detta har tagits emot av medborgare eller opinionsbildare i Sverige, då detta skulle bli ett för stort material i denna uppsats att även analysera all respons från allmänheten. Dock hade detta varit intressant att diskutera också.

Hur det politiska narrativet framställs, genom att analysera narrativet handlar det om att studera för vem och hur som historien i själva verket är konstruerad. I vilket syfte det sker och hur målsättningen har inflytande på processen eller narrativet. Genom att göra en narrativanalys riktas fokus på att försöka undersöka vem det är som kontrollerar narrativet eller således historiens formuleringar, på så sätt även hur det talas om det.⁷³ Med detta som grund tolkas de olika aktörer som är en del av narrativet. Genom narrativanalysen granskas språkvalet i den valda kontexten i kombination med vad det är för anledningar som har bidragit till att en viss omvärldsberättelse och narrativ är skapat för att få med lyssnarna till samma övertygelse. Med hjälp av narrativanalys kan förhållandet mellan narrativet och makt

⁷¹ Alexa Robertson. "Narrativanalys". 219-248. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Göran Bergström och Kristina Boréus (red.). 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018. s. 243.

⁷² Ibid.

⁷³ Alan Bryman. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a uppl. Malmö: Liber AB. 2011. s. 530-534.

också granskas, vilket kan vara relevant i detta fall med Sveriges regering och föreslagna lagändringar.

Varför narrativanalys är valt för denna undersökning är för att den metoden passar när det ska analyseras hur olika aktörer styr eller har inflytande på narrativet eller diskursen. När ett narrativ analyseras kan det med hjälp av metoden försöka visa vilken funktion eller nytta som narrativet har för berättaren.⁷⁴ Vilket i den här uppsatsens fall blir hur politikernas narrativ påverkar möjligheterna för en lagändring i Sverige. Något som präglar metoden narrativanalys är att försöka tyda vem som har styrande kontroll över ett narrativ och på vilket sätt detta sker. Vilket typ av språk som används har också betydelse i analysen, samt anledningen till varför ett specifikt berättande är skapat. Dessutom kan man försöka urskilja en grupps värderingar, baserat på vilket narrativ som tillåts ta plats och synliggöras i sammanhanget för berättelsen.⁷⁵

Strategier kan också försöka analyseras med hjälp av att använda narrativanalys, med tanke på att i det offentliga sammanhanget så kan det associeras med vad som under en viss tid ges betydelse och då är kopplat till en strategi. Så kommunikationen som pågår i förhållande till en strategisk process kan undersökas genom ett narrativperspektiv.⁷⁶ Genom denna infallsvinkel på strategier och narrativ kan det granskas hur olika aktörer använder skilda narrativ för att motivera sin strategi, vilket således också kopplas till makt och vilka som har möjlighet att formulera sin strategiska kommunikation och då styra narrativet. Olika maktkonstellationer påverkar hur sammanhang förstås utifrån narrativ, alltså bidrar analys av narrativ till att kunna förstå samhälls- eller maktdynamik.⁷⁷ Följaktligen kan narrativ ses som en komponent av det sociala livet men också kommunikationen som skapas. Genom att se narrativ som en tolkningsram kan människors agerande analyseras med tanke på att det lägger grunden för offentliga och sociala narrativ.⁷⁸ Detta kan då i sin tur appliceras på riksdagsdebatter till exempel, eftersom det även med lagändringar påverkar hur människor kan handla i världen. Fortsättningsvis kan man genom narrativanalys förstå hur olika

⁷⁴ Bryman. *Samhällsvetenskapliga metoder*. s. 530-532.

⁷⁵ Catherine Kohler Riessman. *Narrative Methods for the Human Sciences*. Washington: Sage Publications, Inc, 2008. s. 3.

⁷⁶ Peter Winkler och Michael Etter. Strategic Communication and Emergence: A Dual Narrative Framework. *International Journal of Strategic Communication*. Vol. 12, nr. 4, 2018: 382–398.

⁷⁷ Robertson. "Narrativanalys". s. 219.

⁷⁸ *Ibid.* s. 221.

identiteter skapas.⁷⁹ Värderingarna som finns i ett narrativ kan vara undångömda eller öppna.⁸⁰

Ett narrativ förklaras som att det består av historia, vilket är 'vad', och en diskurs, som är 'hur' vilket fokuserar på hur en berättelse kommuniceras. Att det även ses som en diskurs har att göra med att kommunikationsmöjligheterna för berättelsen blir påverkade av sociala normer.⁸¹ Vilken typ av narrativanalys som passar bäst beror bland annat på forskningsfrågorna som är fokus i undersökningen.⁸² Det går således att finna narrativ i bland annat policytexter, policybildning och intervjumaterial.⁸³ Alltså kan det anses fungera att även analysera svenska politikernas anförande i Sveriges riksdag.

När det gäller analys av tal så påpekar vissa att det som bygger på Labov och Walestky's modell ibland tenderar att endast analysera texterna utan att ta hänsyn till kontexten runt om.⁸⁴ Kritiken handlar således även om att publiken kan bidra till själva historieberättandet. För att återkoppla till riksdagsdebatterna och lagändringen i Sverige om utlandsspioneri, kan det bidra till en djupare diskussion om narrativet i debatterna, om allmänhetens åsikter om kontexten tas i beaktande också. Riksdagsdebatter kan ständigt ses återspegla hur folket och publiken har reagerat på tidigare narrativ, och således vilka narrativ som fungerar och ger önskvärda reaktioner.

Även narrativanalys som också kopplas till diskurs kan analysera hur inom media och skapandet av intriger och strukturer kan bidra till reproduktion av maktrelationer och stereotyper.⁸⁵ Detta kan även appliceras på riksdagsdebatter i den här uppsatsens fall, eftersom det även här är en viss typ av retorik och narrativ som gynnar deltagarna och deras berättelse. Vidare försöker narrativa analyser att förklara identitet, maktförhållande och vad som presenteras i sociala sammanhang.⁸⁶ När narrativets diskurs ska analyseras behöver man även ta i beaktande det konnotativa innehållet, inte bara denotativa innehåll.⁸⁷ I denna uppsats undersökning kan till exempel olika narrativ som anknyts till formuleringar såsom

⁷⁹ Robertson. "Narrativanalys". s. 221.

⁸⁰ Ibid. s 223.

⁸¹ Ibid. s 224.

⁸² Ibid. s 225.

⁸³ Ibid. s 225.

⁸⁴ Ibid. s 231.

⁸⁵ Ibid. s 235.

⁸⁶ Ibid. s 235.

⁸⁷ Ibid. s 236.

“säkerhetshot” analyseras och då förstås med tolkningen kopplat till det konnotativa innehållet. Med andra ord de associationer som har med olika ord eller uttryck att göra. Genom att förstå narrativ kan det underlätta att förstå de sociala sammanhang eller resonemang som omger narrativet, med andra ord vilket socialt ramverk som påverkar eller ställs i relation till narrativ och diskurser och hur de förmedlas.⁸⁸ I den här uppsatsens undersökning handlar det om att försöka förstå de anpassningar som regeringen gjort i sitt narrativ kring lagändringen om utlandsspioneri.

Robertson skriver att flera narrativ kan verka samtidigt, eller åtminstone att det finns flera olika nivåer för narrativa projekt.⁸⁹ Inom politiska sammanställningar kan narrativ användas för att förstå olika aktörers plats i den samhälleliga ordningen till exempel.⁹⁰ Det som är relevant och vad den narrativa undersökningen bidrar med är exempelvis hur maktfördelningen ter sig i samhället och vad som blir framställt som “naturligt”.⁹¹ Med detta kan man försöka analysera det som inte alltid är framträdande, runt till exempel en riksdagsdebatt om en ny lag. Rowland beskriver att ett retoriskt narrativ kan skapa en stark reaktion hos publiken genom att dra nytta av lyssnarnas värderingar.⁹² Enligt Rowland är ett narrativ just ett narrativ på grund av ett antal komponenter som bör finnas, exempelvis miljö, antagonist, protagonist, tema och budskap.⁹³

Min metod har varit att söka efter ord såsom “säkerhetshot” och “försvarligt” i riksdagsdebatterna, och därifrån titta på vad som sägs gällande de konversationerna. Jag har systematiskt gått igenom det valda materialet och tagit ut den information som är relevant för att besvara frågeställningen. Detta är de två valda riksdagsdebatterna, dels i skrift och de inspelade debatterna på riksdagens webbplats. Min metod som jag byggt upp analysen på går även ut på att kategorisera (färgkoordinerat i materialet) olika aspekter och punkter som de olika talarna betonar. Min genomförda kodning är: ‘rikets säkerhet/säkerhetshot/säkerhet’, ‘syftning till säkerhetsisering som teori/resonemang’, ‘konsekvenser’ och även ‘sammanfattning av partiets värdering’. Genom att identifiera olika nyckelteman i riksdagsdebatterna har också återkommande narrativ noterats såsom den nationella säkerheten och hot. Kodningsramverket som har skapats utifrån den narrativa metoden visar

⁸⁸ Robertson. “Narrativanalys”. s. 230.

⁸⁹ Ibid. s 242.

⁹⁰ Ibid. s 245.

⁹¹ Ibid. s 245.

⁹² Rowland. “The Narrative Perspective”. s. 133-135.

⁹³ Ibid. s. 121.

då även på retoriska strategier i berättelserna. Genom mitt tillvägagångssätt att koordinera textmaterialet i den tidigare presenterade kodningen har fyra nyckelnarrativ noterats. Dessa presenteras i senare resultat- och analysavsnitt.

4. Analys och resultat från riksdagsdebatterna

I detta avsnitt kommer problematiken analyseras på detta område utifrån undersökningens frågeställningar och det valda materialet i kombinationen med vald teori och metod. Det är värt att poängtera den stora mängden material i form av text som har insamlats och bearbetats, därför kommer jag inte kunna redovisa allt material i detta avsnitt. Men genom väl utvalda citat som agerar som relevanta och beskrivande exempel bör läsaren ändå få en tydlig uppfattning. Hur en lagändring som utlandsspionerilagen i Sverige växte fram kan analyseras utifrån förståelsen av säkerhetsisering, vilket i sin tur pekar på olika aspekter och frågor kring hur aktörer väljer att gå tillväga. Vidare är det givande i denna uppsats att utifrån valt material analysera om det fanns en säkerhetsiseringsagenda från regeringens håll i debatten, och vilka argument som ställdes emot varandra i till exempel riksdagsdebatterna. Resultat och analys från undersökningen presenteras i detta avsnitt tillsammans, eftersom användningen av metoden narrativanalys gör att det så kallade resultatet analyseras på en gång.

Den här lagen är ett tecken i tiden där det i många andra länder implementeras övervakningspolicier eller censur för att kunna reglera och styra innehåll som publiceras till omvärlden och allmänheten. Detta för att förhindra spridning av viss information som kan gå emot partiets åsikt.⁹⁴ Politik idag, både internationellt och nationellt, kännetecknas av narrativa maktkamper och präglas av språket. Detta framhävs tydligt när det är avgörande aspekter som påverkar, såsom att det sker någon form av kris. Vilket då skulle kunna jämföras med debatten om utlandsspioneri och att en stats information eller hemliga uppgifter sprids till andra aktörer.

De narrativ som har identifierats och haft mest dominerande roll i primärmaterialet är; behovet av förstärkt lagstiftning, relationen mellan integritet och säkerhetsdiskussionen och säkerhetshotet att känslig information kan spridas till "de andra". Dessutom är narrativet att det inskränker på mänskliga rättigheter ett vanligt förekommande narrativ från de partier som är emot lagförslaget.

⁹⁴ Reportrar utan gränser. Pressfriheten hotad av den politiska makten. *Reportrar utan gränser*. 2024. <https://www.reportrarutangranser.se/den-globala-pressfriheten-hotad-av-den-politiska-makten/> (Hämtad 2024-05-03).

4.1 Behovet av förstärkt lagstiftning

Socialdemokraterna är ett av partierna som menar att det finns ett behov av förstärkt lagstiftning. Partiets ledamot Alexander Ojanne förklarar diskussionen om hur lagförslaget kan påverka meddelarfriheten med “Här är det befogat, det handlar om vår gemensamma säkerhet.”⁹⁵ Utlandsspioneri och dess risker för Sveriges säkerhet benämns som grova brott och narrativet som skapas är att det är brådskande att skydda den svenska staten och dess befolkning från de säkerhetshot som kan bildas av att känslig information sprids till främmande makt eller någon form av organisation som har liknande förutsättningar. Liknande narrativ har flera av de andra debatterande partierna anslutit sig till.

Regeringen bedömer att Sverige är i behov av ett mer kraftfullt straffrättsligt skydd mot gärningar som räknas som spioneri, när det gäller känslig information som riskerar att ha ofördelaktigt inflytande på internationella samarbeten.⁹⁶ Narrativet styr så att det motiveras som ett “behov” och nödvändighet för en ändring i samhället. Effekterna på samhället kan tas i beaktande genom teorin som utgår ifrån säkerhetisering. Om ett problem eller ämne har lyckats bli säkerhetiserat kommer det så kallade “säkerhetshotet” få mycket resurser och uppmärksamhet, möjligtvis på ett oproportionerligt sätt i jämförelse med andra företeelser som anses hota säkerheten i en stat till exempel. Om en idé som påstår att det är ett säkerhetshot har fått genomslag och lyckats i till exempel den allmänna opinionen blir det lättare och mer genomförbart att legitimera användningen av extraordinära politiska verktyg för att hantera ett upplevt problem.⁹⁷ Det kan beskrivas som en konkurrens mellan olika aktörer som har målsättningen att på ett framgångsrikt sätt säkerhetsisera en fråga. Det sker exempelvis med anslutning till myndigheter eller offentliga aktörer, där exempelvis regeringar försöker vara effektiva och strategiska med sina resurser.⁹⁸ Det handlar återigen om vilka prioriteringar som uppmärksammas och får verkställande effekt. Detta kan då förklara att risken för utlandsspioneri och att information som kan skada Sverige sprids, och har gjort att nya lagen blev godkänd, accepterad och legitimerad i Sverige. Bland annat på grund av aktörernas auktoritet.⁹⁹

⁹⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri_h901ku16/ (Hämtad 2021-03-28). Anf. 9.

⁹⁶ Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*.

⁹⁷ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*.

⁹⁸ Salter. “When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs”. s. 116-119.

⁹⁹ Ibid. s. 117.

Socialdemokraterna motiverar sitt beslut att stödja lagförslaget genom att det kommer bidra till mer skydd mot underrättelseverksamhet som är kopplat till terroristorganisationer med utbredd kontroll över statliga verksamheter och som har uppsåt att skada Sverige.¹⁰⁰ Säkerhetsiseringsteorin kan förklara detta som att detta då är ett av hoten som kräver åtgärder som besvarar detta. För att återkoppla till narrativet, är dessa potentiella hot som till exempel terroristorganisationer som vill komma åt känslig svensk information en av antagonisterna i denna berättelse. Ojanne sammanfattar med att säga att den dåvarande lagstiftningen vid debattens tidpunkt var otillräcklig för straffrättsligt skydd för uppgifter som påträffas i samarbeten internationellt.¹⁰¹ Även i den uppföljande riksdagsdebatten håller Socialdemokraternas representant Hans Ekström fast vid narrativet om att det är en brist i lagstiftningen som inte håller måtten att tillräckligt kunna stå emot dessa säkerhetshot, varpå det är nödvändigt att åtgärda det nu.¹⁰² Strategiska narrativ som används kan nyttjas för att försöka vägleda andra aktörers agerande, så att de kan bidra till målsättningen,¹⁰³ som det egna partiet har satt till exempel. Det kan associeras med att det krävs en positiv och trovärdig uppfattning av partiet för att lyckas rättfärdiga sitt eget handlande och då legitimera sina målsättningar. För om de svenska medborgarna accepterar narrativet, att de behöver skyddas från säkerhetshotet och riskerna med utlandsspioneri, blir de partier som debatterar för ändrade grundlagar legitima och har således ett proportionerligt agerande med goda värderingar som inte behöver ifrågasättas ytterligare.

Miljöpartiets kritik mot processen till lagförslaget handlar bland annat om att den utredning som har lett fram till lagen om utlandsspioneri grundade sig till viss mån i en annan samhällskontext då än vad som sker nu i vår samtid.¹⁰⁴ Centerpartiet förklarade att arbetet till grundlagsförslaget påbörjades år 2016.¹⁰⁵ Det handlade då framförallt om att kriminalisera informationsöverföring som skulle kunna nå fram till andra länder eller organisationer under

¹⁰⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 9.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 113.

¹⁰³ Lawrence Freedman. "The possibilities and limits of strategic narratives". 17-35. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. De Graaf, Dimitriu, Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015. s. 24.

¹⁰⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 128.

¹⁰⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 138.

arbetet med att besegra IS eller al-Qaida.¹⁰⁶ Detta kan förklaras med liknande narrativ och retorik som används när det talas om “kriget mot terrorismen”.¹⁰⁷

Kaldor beskriver hur argumentation kring säkerhet är associerat med politisk auktoritet.¹⁰⁸ Då blir en följdfråga utifrån uppsatsens undersökning, om det krävs politisk auktoritet och tillit till politikerna från medborgarna för att kunna lita på att säkerhetseringen är legitim? Att det kan vara därför som politiker och ledamöter i den svenska riksdagen så målmedvetet och bestämt argumenterar för sin sak, att det då för majoriteten av partierna anses vara ett riktigt säkerhetshot att inte ha strängare lagar om utlandsspioneri. För att få igenom sin lagstiftning behöver även allmänheten tro på det. Här kan strategiska narrativ bidra med en förklaring. Eftersom strategiska narrativ kan användas för att lyckas nå enighet om strategin som används, i det här fallet svenska riksdagen, när alla inte anser att det är ett existentiellt hot.¹⁰⁹ Sverigedemokraterna är även med och argumenterar för det narrativ att det straffrättsliga skyddet har brister när det gäller att försvara känsliga uppgifter. Sverigedemokraterna är även noga med att påpeka att andra nordiska länder och inom EU-samarbetet har regelverk, som inte anses kontroversiellt enligt ledamoten.¹¹⁰ Centerpartiet argumenterar även för den nya utlandsspionerilagen och motiverar då att den behövs för att någon som har en skadlig agenda inte ska kunna utnyttja Sveriges tryckfrihetslagstiftning och öppenhet.¹¹¹ Sverigedemokraternas narrativ har tydliga karaktärsdrag som kan jämföras med säkerhetsering. Ett konkret exempel är när Sverigedemokraternas ledamot beskriver det regelverk som finns om spioneri i Sverige idag som “relativt tandlöst”.¹¹² Narrativet som används antyder att det krävs mer kraft i regelverket. Ledamoten fortsätter med motiveringen att det “måste gå lite mer i linje med vad många andra länder har till sitt förfogande.”¹¹³ Detta kan också visa på säkerhetsering.

¹⁰⁶ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 128.

¹⁰⁷ Salter. “When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs”. s. 121.

¹⁰⁸ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 27-28.

¹⁰⁹ Freedman. “The possibilities and limits of strategic narratives”. s. 17.

¹¹⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 123.

¹¹¹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 138.

¹¹² Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 125.

¹¹³ Ibid.

Kristdemokraterna yrkade bifall till förslaget och kommenterade “Tillägget om utlandsspioneri är en fullt rimlig och nödvändig komplettering.”¹¹⁴ Sammanfattningsvis använder flertalet politiker ett narrativ som kretsar kring nationell säkerhet och hur det ska förvaras och skyddas när de framför skälen för strängare lagar. Moderaterna menar exempelvis att försvarssamarbeten och andra partnerskap försvåras om Sverige som stat inte kan visa på ett handlingskraftigt regelverk när det gäller tillgång till information.¹¹⁵ I regeringens proposition 2021/22:55 *Utlandsspioneri* förklaras det exempelvis att internationella samarbeten, speciellt angående fred och säkerhet, är beroende av att det finns ett ömsesidigt förtroende.¹¹⁶ Därför föreslås i propositionen att “brotten utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete införs i brottsbalken”.¹¹⁷

Kritiska reflektioner kring narrativanalys i detta fall kan sammanlänkas med att som sagt så sker den narrativa analysen på flera nivåer. Något som har betydelse i detta fall är exempelvis frågor om tolkning. Den första berättarens narrativ finns på en nivå, men då är följdfrågan om narrativet har blivit “läst” och tolkat av publiken på det sätt som till exempel politikerna i riksdagsdebatten avsett. Hur ska politikerna veta att deras idé och då narrativ når fram till allmänheten och publiken som de vill? Kan det möjligtvis påverka deras taktik? Eller gör det istället att de måste vara extra tydliga och ha hårda formuleringar för att få med sig folk?

4.2 Relationen mellan integritet och säkerhetsdiskussionen

För att vidare koppla till hur narrativet har inflytande på partiernas formuleringar om stärkt lagstiftning kan man ta ett exempel på några av partiernas uppfattning av hur naivitet har med problematiken att göra. Vänsterpartiet påstår att naivitet är det som präglar hela lagförslaget och grundlagsändringen, alltså att inte fler är oroade för de konsekvenser de har på medborgares rättigheter.¹¹⁸ Socialdemokraterna svarar på detta med att de snarare anser att det är naivt att den svenska lagstiftningen inte har tillräckliga verktyg för att nå dem som med

¹¹⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 143.

¹¹⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 133.

¹¹⁶ Regeringens proposition 2021/22:55. *Utlandsspioneri*.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 114.

avsikt att skada svenska internationella samarbeten sprider information.¹¹⁹ Dessutom menar Socialdemokraterna att det är naivt att tro att andra stater vill vara Sveriges samarbetspartner om det finns risk för dem att även deras känsliga information sprids, ifall Sveriges lagstiftning inte kan erbjuda ett skydd på den fronten, vilket då också anses vara en typ av naivitet.¹²⁰ Moderaterna inflikar även senare med att utan det nya lagförslaget om utlandsspioneri riskerar “vår demokrati att dö naivitetsdöden”, som ledamot Erik Ottoson uttryckte det.¹²¹ Det bestämda narrativet om att Sveriges demokrati behöver skyddas mot säkerhetshot såsom utlandsspioneri genomsyrar hela denna debatt, vilket således går att associeras med hur säkerhetisering fungerar. Men det som är intressant med Moderaternas infallsvinkel här är också att de menar att det är genom denna lagändring som Sveriges tryck- och yttrandefrihet i själva verket skyddas, inte tvärtom.¹²² Att det alltså bidrar med ett skydd mot inblandning från främmande makt i Sveriges demokratiska styrelseskick.

I riksdagsdebatterna är en återkommande diskussion hur man ska avgöra vad som är “försvarligt”, vilket i så fall skulle göra så att journalister och publicister undviker att bli dömda utifrån utlandsspionerilagen. Detta begrepp har alltså en betydelsefull roll i narrativanalysen. Också med tanke på att den associeras med en värdering, som är en del av hur säkerhetiseringsprocessen styrs.¹²³ Liberalerna påpekar bland annat att begreppet “försvarligt” som skrivs in i lagen har för stora tolkningsmöjligheter.¹²⁴ Vilka argument kommer att väga tyngre om det skulle bli så att något som publicerats ska anses vara “försvarligt” eller något som skapar ett säkerhetshot och försämrar uppfattningen om Sverige på den internationella arenan?

Socialdemokraterna försvarar den striktare lagändringen med “ventilen” som formulerats.¹²⁵ En gärning ska däremot inte dömas som ett brott om handlingen kan försvaras med stöd i att syftet var försvarligt, samt om omständigheterna runt om kan förklara avsikten.¹²⁶ Men med detta försvar riskerar det att hamna i ett typ av cirkelresonemang, för vad är det som faktiskt

¹¹⁹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 115.

¹²⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 117.

¹²¹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 133.

¹²² Ibid.

¹²³ Salter. “When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs”. s. 130-131.

¹²⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 8.

¹²⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 11

¹²⁶ Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*.

avgör vad som är försvarligt? Hur är förhållandet till säkerhet och integritet i verkliga fall? Det Vänsterpartiet kontrar med att poängtera i detta narrativ är hur Sveriges mediakår har uttryckt oro kring “ventilen”, eftersom det inte räcker för att inte skrämman bort till exempel ansvariga utgivare att publicera.¹²⁷ Då kommer detta att begränsa Sveriges grundlag. Socialdemokraterna förklarar i den andra riksdagsdebatten att granskande journalistik och opinionsbildning ska hamna utanför det som kan vara straffbart.¹²⁸ Men följdfrågan är då hur det ska säkerställas när det verkligen gäller och anses vara ett krisläge för att något avslöjande av missförhållande har kommit till ytan och riskerar äventyra Sveriges relationer med andra stater och deras samarbeten. Det måste enligt lagförslaget gälla “synnerligen höga skyddsvärden”, som Socialdemokraterna uttrycker det,¹²⁹ för att proportionalitetsbedömningen ska leda till att publicerad information leder till straff.

Fortsättningsvis påpekar motståndarna till denna definition återigen att det är diffusa definitioner. För att återkoppla till vad som sker under säkerhetsisering av narrativ så är det betydelsefullt att poängtera att under “state of emergency” eller kritiska situationer för en stat, blir fler frågor säkerhetsiserade än i vanliga stabila fall och helt plötsligt viktigare.¹³⁰ Det kan då bli ännu svårare för en opinionsbildare eller publicist att avgöra informationens skyddsvärde. Personen ställs då inför valet om det är värt att riskera en dom, utifrån balansen mellan sekretess och offentlighetsprincipen. Från regeringens sida blir det en fråga om balans mellan viljan att ha kontroll över sekretess, och allmänhetens och medias intresse av att kunna rikta ansvar mot makthavares agerande.¹³¹ Makthavare har makten att bedöma vilken information som är för riskabel för säkerheten att presentera.¹³² Det kan då tendera att leda till att vissa stater väljer att dölja sådan information istället, även om det kan innebära att hålla gjorda misstag hemliga.¹³³ Det Liberalerna poängterade under den första riksdagsdebatten var att det är regeringen som framförallt styr över utrikespolitiken, vilket medför att det är regeringen som främst kan bestämma vad som anses ha negativa konsekvenser på statens

¹²⁷ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 12.

¹²⁸ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 113.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. s. 21

¹³¹ Posner. *The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine*. s. 742.

¹³² Wilkinson. “The limits of spoken words From meta-narratives to experiences of security”. s. 96-98.

¹³³ Posner. *The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine*. s. 740.

internationella relationer.¹³⁴ Detta bidrar med en nyanserad infallsvinkel angående vem som har makten att styra narrativet.

Moderaterna menar dock att det inte handlar om att någon ska kunna dömas endast baserat på oaktsamhet, när det gäller detta försvarlighetskrav. Utan det som faktiskt menas med lagstiftningen är att det ska gå att bevisa att den som publicerat eller hanterat känslig information har velat “gå främmande makt till handa och skada rikets angelägenheter.”¹³⁵

4.3 Säkerhetshotet att känslig information kan spridas till “de andra”

Frågan om “de andra” eller “den andre” som kan förekomma i olika narrativ kan bland annat exemplifieras med diskussionen som presenterades tidigare kring oron från riksdagspartierna att terroristorganisationer kan dra nytta av en för svag lagstiftning i Sverige. En kritik som riktas mot säkerhetisering är bland annat att när det narrativet tas i bruk i politiska sammanhang kan det riskera att få kraft från nationalism, på ett ogynnsamt sätt. Detta analyseras utifrån hur säkerhetisering kan riskera att framkalla överdrivna reaktioner hos statliga aktörer och då agerande och beslutsfattande utifrån det, till exempel med “kriget mot terrorismen”.¹³⁶ I “kriget mot terrorismen” som har en anknytning till säkerhetisering,¹³⁷ är narrativen och formuleringen kring hotbilder ofta i relation till “den andre”, med andra ord antagonisten, som behöver bekämpas. Det bygger mycket på en inramning av problematiken.¹³⁸ Den allmänna opinionen kan influeras och i viss mån kontrolleras med hjälp av säkerhetisering, då motargument till den världsuppfattning som presenteras bemöts med slagkraftiga argument som trygghet, skydd och säkerhet.¹³⁹ Med ledamöternas referenser till hur terroristorganisationer infiltrerar svensk yttrandefrihet och informationsspridning blir det en tydlig koppling till hur säkerhetsiseringsagendan i dessa narrativ i svenska riksdagsdebatten styr. Terrorism är ett mycket laddat ord i vår samtid och i politiska debatter, därför kan det vara ett effektivt ordval i debatter där man behöver gehör och vill bekräfta att man gör allt för att skydda det svenska folkets intressen. Säkerhetisering kan ha inflytande på

¹³⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 8.

¹³⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 119.

¹³⁶ Fred Vultee. “Securitization as a media frame What happens when the media ‘speak security’”. 77-93. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010. s. 78-83.

¹³⁷ *Ibid.* s. 80-81.

¹³⁸ *Ibid.* s. 78-84.

¹³⁹ *Ibid.* s. 77-78.

olika sätt, men det kan få problematiska konsekvenser när det baseras på “ett krig” utan ett slut i sikte.¹⁴⁰ Detta eftersom förändringar som då gjorts med säkerhetiseringens utgångspunkt och narrativ kan bli vardag.

För att återkoppla till diskussionen om hotbilden och “den andre”, eller som man säger inom narrativ; antagonisten, så verkar det enligt Liberalerna vara dessa spioner som under “täckmantel” drar nytta av yttrandefriheten. Det är nödvändigt med ny lagstiftning enligt Liberalerna, med motiveringen “för att komma åt aktörer som utnyttjar den svenska yttrande- och informationsfriheten och att spioner inte ska kunna gå fria från straff genom att agera under journalistisk täckmantel.”¹⁴¹ Rowland menar att ett narrativ blir ett narrativ utifrån några kriterier. Bland annat att det finns en antagonist och ett budskap.¹⁴² Vilket kan urskiljas i detta exempel från Liberalernas uttalande i debatten.

Kommunikation har en viktig roll för att få och bibehålla stöd på intern nationell nivå, samtidigt som det är avgörande för att legitimera de initiativ som tas till exempel av politiker. Det kan då vara strategiska narrativ som används eftersom allmänhetens stöd behövs i en demokratisk stat som Sverige för att beslutsfattare ska få igenom politiska förändringar och beslut.¹⁴³ Att få medhåll och även övertyga aktörer utanför regeringen kan bidra till vilka medel som är tillgängliga, det handlar bland annat om publikens roll.¹⁴⁴ Hur debatten och partiets specifika arbete porträtteras och förmedlas till publiken är också en kombination av strategiska narrativ och delvis säkerhetisering.¹⁴⁵ Detta kan också vara en metod för att försöka bekämpa de beskrivningar som motståndarna har. Det kan i sin tur analyseras med utgångspunkt i den splittring och spänning som finns mellan “vi” och “dem” och dess olika narrativ.¹⁴⁶ Det kan kopplas till hur varje aktör snarare är en “narrativ varelse” som påverkas av sin omgivning.¹⁴⁷

¹⁴⁰ Posner. *The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine*. s. 745-746.

¹⁴¹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 148.

¹⁴² Rowland. “The Narrative Perspective”. s. 118-127.

¹⁴³ Alistair Miskimmon, Ben O’Loughlin, Laura Roselle. “Great power politics and strategic narratives of war”. 57-77. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War: Winning Domestic Support for the Afghan War*. De Graaf, Dimitriu, Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015. s. 57.

¹⁴⁴ Léonard och Kaunert. “Reconceptualizing the audience in securitization theory”. s. 58-63.

¹⁴⁵ Peter V. Jakobsen och Jens Ringsmose. “For our own security and for the sake of the Afghans’ How the Danish public was persuaded to support an unprecedented costly military endeavor in Afghanistan”. 138-156. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War: Winning Domestic Support for the Afghan War*. De Graaf, Dimitriu, Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015. s. 147-148.

¹⁴⁶ Miskimmon, O’Loughlin, Roselle. “Great power politics and strategic narratives of war”. s. 59-60.

¹⁴⁷ Robertson. “Narrativanalys”. s. 246.

Moderaterna säger att det inte är fokus på att tillämpa restriktioner på mediernas förutsättningar att rapportera om missförhållanden, istället formulerar ledamoten det som att “Vi inskränker främmande makts möjlighet att genom vårt fria, demokratiska statskick sår oss och vår demokrati, så split mellan oss och använda vår egen öppenhet emot oss.”¹⁴⁸ Genom narrativanalysen är en slutsats att narrativet är en komponent som avgör om säkerhetsiseringen lyckas. Eftersom narrativet kan lyckas måla upp något som ett hot, vilket då leder till åtgärder utifrån den hotnivån. Med betoningen på säkerhetsåtgärderna med lagändringen i Sveriges riksdagsdebatt, kan Kaldors resonemang förklara det som säkerhetsisering.¹⁴⁹ Genom att analysera denna lagändring kan det försöka förstås vilka narrativ som har makten att ta plats och styra debatten om ämnet. Fortsättningsvis hur det påverkar om det lyckas eller inte med argument som bygger på säkerhetsisering.

För att exemplifiera kring hur säkerhetsisering ofta även associeras med ökad militarisering kan remissvaret från *Försvarsmakten* vara intressant att nämna. *Försvarsmakten* är nämligen en av de som samtycker till utkastet till lagrådsremiss om utlandsspioneri och har en positiv syn på en förstärkt straffrättslig förändring.¹⁵⁰ Vidare har till exempel *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)* också gett ett remissvar, vilket inte kritiserar remissen.¹⁵¹ Även *Polismyndigheten* tillstyrker de presenterade förslagen.¹⁵² Med dessa myndigheter, som har fokus på arbete kring Sveriges säkerhet och försvar, som exempel kan det visa på hur narrativet som anspelar på hur säkerhetsisering präglar dessa myndigheters prioriteringar. Till skillnad från de remissinstanser som talar emot lagförslaget om utlandsspioneri, som exempelvis kommer från mediebranschen och hänvisar till yttrande-, tryck- och pressfrihet.

Säkerhetsisering i sådan här kontext kan också bygga på en osäkerhet eller rädsla gentemot “den andre”, vilket då kan anses vara ett av skälen till att argumentationen och narrativet drivs igenom. Uppfattningen om identitet kan analyseras som en skyddande aspekt mot hot.

¹⁴⁸ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 133.

¹⁴⁹ Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 15-16.

¹⁵⁰ Försvarsmakten. Yttrande över utkastet till lagrådsremiss avseende utlandsspioneri. (Ju2021/0148). 2021-05-26.

¹⁵¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Remiss av Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-06-04.

¹⁵² Polismyndigheten. Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-06-04.

Eftersom narrativ om identitet förklarar vilken roll en aktör har i till exempel det systemet.¹⁵³ Dock poängterar Miskimmon, O’Loughlin och Roselle att det kan förekomma en brist på överensstämmelse mellan olika narrativ och identitetsuppfattningar, vilket kan skapa förvirring kring olika roller också.¹⁵⁴ Inom svensk politik och riksdagsdebatter går det att urskilja och analysera hur olika partier försöker följa sin partilinje men också bibehålla vissa identiteter. Detta går även att koppla och förklara med målen att behålla sina väljare och få sina planer att få genomslag. Hur identitetsperspektivet kan ha inflytande på säkerhetsingsprocessen diskuterar Hayes, bland annat.¹⁵⁵ Genom att förstå partiernas identiteter eller narrativ som styr dess politik, ger det också möjlighet att analysera och förstå de säkerhetsåtgärder som föreslås kunna motverka det så kallade säkerhetshotet med utlandsspioneri. Detta kan således även kopplas till frågan om vad som är proportionerligt och “försvarligt” i förhållande till det.¹⁵⁶

4.4 Inskränker på mänskliga rättigheter

Vänsterpartiets ledamot sammanfattar partiets åsikter om lagförslaget med att det medför ej godtagbara inskränkningar i Sveriges grundlagar, samt att lagförslaget är otillräckligt motiverat.¹⁵⁷ Det Vänsterpartiet menar riskerar att hända är att utländska stater kommer få ökade förutsättningar att influera vad som kan publiceras i Sverige, vilket då i sin tur kan skada Sveriges demokrati.¹⁵⁸ Följaktligen anser Vänsterpartiet att lagförslaget är oproportionerligt när konsekvenserna och riskerna tas i beaktande. Även Liberalerna är i den första riksdagsdebatten skeptiska till utlandsspionerilagen och dess potentiella negativa konsekvenser gällande yttrande- och informationsfriheten.¹⁵⁹

Liberalernas ledamot Nina Lundström argumenterade gällande den del av lagförslaget som beskriver vikten av att kunna döma någon som sprider hemliga uppgifter som kan skada Sveriges rykte och förtroende hos andra stater. Detta gjordes genom att Lundström påstod att propositionens formulering inte är nog konkret samt att “Detta argument behöver dessutom

¹⁵³ Miskimmon, O’Loughlin, Roselle. “Great power politics and strategic narratives of war”. s. 58-65.

¹⁵⁴ Ibid. s. 58-59.

¹⁵⁵ Hayes. *Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind*. s. 87.

¹⁵⁶ Léonard och Kaunert. “Reconceptualizing the audience in securitization theory”. s. 57-58.

¹⁵⁷ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16.

¹⁵⁸ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 7.

¹⁵⁹ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 8.

sättas i relation till lagförslaget effekter för den fria opinionsbildningen och den journalistiska friheten.”¹⁶⁰ Från förslaget motståndare finns det med andra ord ett narrativ som bygger på en rädsla för att de medborgerliga rättigheternas skydd minskar i takt med att utlandsspionerilagen skulle implementeras. Kopplat till detta menar dessa partier att det finns en risk för ökad och då överdimensionerad och oproportionerlig övervakning när regeringen då försöker hindra utlandsspioneri. Detta riskerar då i sin tur leda till en form av censur, menar Vänsterpartiet i båda riksdagsdebatterna.

Integritetsskyddsmyndigheten exemplifierar att det ökade alternativet att utnyttja hemliga tvångsmedel kan äventyra och röja källskyddet.¹⁶¹ När Vänsterpartiet debatterar mot den potentiella övervakningen säger Wetterling: “Utredningens proportionalitetsanalys när det gäller användning av hemliga tvångsmedel inte uppfyller de krav som ställs på en sådan analys i regeringsformen”.¹⁶² Att det kan anses vara brist på proportionalitet kan associeras med hur säkerhetsiseringsprocessen präglar regeringens arbete i denna fråga. Dessutom påpekar de risken för att personer kommer självcensurera sig som konsekvens av rädslan att bli dömd för utlandsspioneri, eftersom regelverket och beskrivningen anses oklar och leda till osäkerhet för vad som omfattas.¹⁶³ Detta lyfte även Miljöpartiet i debatten, samt avsaknaden av tydlighet i lagförslaget när det gäller det som kallas för försvarlighetsundantaget.¹⁶⁴ Detta kan i sin tur leda till minskad vilja att vara visseblåsare och att avslöja missförhållanden.¹⁶⁵

Denna nya lagändring kan ha en avskräckande effekt på mediebranschens och medborgarnas medverkan i diskussioner om Sveriges utrikespolitik. Detta blir då problematiskt eftersom det är en del av demokratin.¹⁶⁶ *Journalistförbundet* är en av remissinstanserna som påpekar

¹⁶⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 8.

¹⁶¹ Integritetsskyddsmyndigheten. Yttrande över utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri. (DI-2021-3203). 2021-06-02.

¹⁶² Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 118.

¹⁶³ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Tillgänglig:

https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri_h901ku16/ (Hämtad 2021-03-28). Anf. 7.

och

Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 116 och Anf.118.

¹⁶⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 128.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Posner. *The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine*. s. 745-746.

begränsningarna som lagförslaget bidrar med gällande att kunna rapportera om Sveriges uppförande utomlands.¹⁶⁷ *Publicistklubben*¹⁶⁸ och *Myndigheten för press, radio och tv*¹⁶⁹ lämnar i sina remissvar också oroade kommentarer för de risker som lagförslaget medför för publiceringar av information och granskande journalistik. En av frågorna som ställs utifrån materialet är om det verkligen är en så angelägen nödvändighet att i vår samtid riskera de rättigheter som grundas på yttrande-, tryck- och pressfrihet.

Vänsterpartiet påpekar att kriminalisering borde ske med stor försiktighet och inte förhastat fram ändringar i grundlagarna. Det som de argumenterar för är även att det är brist på proportionalitet, effektivitet och nödvändighet när det gäller den nya graden av kriminalisering av utlandsspioneri.¹⁷⁰ Behovet till lagändringen saknas enligt Vänsterpartiet, eftersom personen redan kan bli åtalad för brott som kan skada Sveriges säkerhet.¹⁷¹ En aspekt som kan diskuteras i Sveriges fall är om säkerhetiseringen och debatten kring säkerhetshot i så fall får mer prioritering och en konsekvens istället blir att politiska aktörer (såsom regeringen) negligerar sin uppgift att stötta och skydda pressfriheten i landet.

Miljöpartiet är intressant att ta upp som exempel, eftersom de ändrade sig mellan debatternas tillfällen. Under första riksdagsdebatten röstade de för den nya utlandsspionerilagen, medan de under den senare debatten istället yrkade avslag på propositionen, med motiveringen att förutsättningarna och läget i omvärlden har förändrats.¹⁷² Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet lämnade in en vilandeförklaring.¹⁷³ Detta för att få mer betänketid till förslaget.

4.5 Resonemang om demokratiska problem

Liberalerna betonade i den första riksdagsdebatten “Vi ser i dessa dagar vikten av fria medier liksom vikten av rapportering.¹⁷⁴ Dock är det intressant att se en förändring i Liberalernas formuleringar och narrativ i den andra debatten, då de har valt att agera annorlunda. I den andra riksdagsdebatten som ägde rum sju månader senare har Liberalerna ändrat uppfattning

¹⁶⁷ Journalistförbundet. Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-05-19.

¹⁶⁸ Publicistklubben. Yttrande över utkast till lagrådsremiss - utlandsspioneri. 2021-06-07.

¹⁶⁹ Myndigheten för press, radio och tv. Yttrande över Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri. 2021-06-11.

¹⁷⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 118.

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 128

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Anf. 8.

om lagstiftningen, och anser istället att det finns ett behov av en förstärkt lagstiftning.¹⁷⁵

Liberalerna formulerar det som:

Vår slutsats, fru talman, blir att med tanke på att omvärldsläget har förändrats rejält och att intresset för Sverige från främmande makt och motsvarande organisationer har ökat avsevärt finns det ett behov av att täppa till de luckor i lagstiftningen som kan utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet i ett spänt läge.¹⁷⁶

Genom att applicera säkerhetiseringsteorin på denna ändring av narrativ går det att förklara att det är partiets omvärldsanalys som har påverkat vad Liberalerna anser kring behovet av en stärkt lagstiftning. Fortsättningsvis eftersom Liberalerna i sitt tal betonar det säkerhetshot som är riktat mot Sverige.

En aspekt som är av intresse för att exemplifiera narrativanalysen och hur säkerhetisering kan påverka säkerhetspolitiska beslut och åsikter är det faktum att Liberalernas partiledare Johan Pehrsons meddelande till förra beslutet då var:

Att journalister rapporterar om eller avslöjar missförhållanden eller övergrepp inom internationella insatser skulle tydligt kunna skapa irritation hos länder som Sverige samarbetar med, och kanske i vissa fall även skada Sveriges relationer till dessa länder. Men det fria ordet kan inte vara underordnat sådana statspolitiska hänsyn.¹⁷⁷

Men att Liberalerna sedan ändrade sin uppfattning till den senare riksdagsdebatten kan också handla om att politik i många fall inte bara handlar om frågan som diskuteras i sig, beslut och narrativ kan ha att göra med något annat i bakgrunden som partiet vill uppnå. Det kan ske en politisk positionering. Till exempel att få vara med på den beslutsfattande sidan, eller låta slagkraftiga och vinna över väljare till exempel. Att det aldrig bara handlar om politik, det är taktik och olika strategier som gömmer sig bakom.

Vänsterpartiets Jessica Wetterling sa under andra riksdagsdebatten att Liberalerna och Vänsterpartiet hade samförstånd i sin kritik då och röstade för avslagsyrkanden: "Det som har hänt sedan dess är att vi har haft val. Numera ingår Liberalerna i regeringen."¹⁷⁸ Vänsterpartiet håller med om att säkerhetsläget under senaste tiden har förändrats, men de

¹⁷⁵ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 144.

¹⁷⁶ Ibid.

¹⁷⁷ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 118.

¹⁷⁸ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 145.

menar då istället att just på grund av det skärpta säkerhetsläget krävs det omsorgsfullt resonering kring sådana lagförslag.¹⁷⁹ Detta analyseras som en motreaktion på säkerhetsiseringsretoriken. Analysen kan fortsätta med en diskussion om vad definitionen av säkerhetsbegreppet egentligen är. Vid första anblick kan ordet säkerhet verka tydligt och lättbegripligt, men i själva verket kan det vara synnerligen svårdefinierat, speciellt utifrån olika kontexter eller inblandade aktörer. Beroende på teori eller den ingångsvinkel man har får "säkerhet" olika perspektiv och värdeladdningar.

När det kommer till hur säkerhetsisering fungerar kan man urskilja hur den politiska frågan om utlandsspioneri blir en säkerhetsfråga i riksdagsdebatterna från de partier som vill genomföra lagändringen. Att några riksdagspartier säkerhetsiserar frågan om utlandsspioneri under de senaste åren och då ändra lagarna kopplat till det, visar på den pågående säkerhetsiseringen, eftersom åtgärder som är utöver det vanliga rättfärdigas för säkerhetens och trygghetens skull då.¹⁸⁰ När frågan om utlandsspioneri omdefinieras kring säkerhetsisering och då blir en säkerhetsfråga, associeras det också med nationell säkerhet i de politiska debatterna.¹⁸¹

När det gäller media och politik sett från ett säkerhetsiseringsperspektiv kan det även analyseras att om någon lyckas övertyga en publik om att något faktiskt är ett hot så kommer det upplevas som det (collective agreement). Detta kan alltså vara hur inflytelserika politiker med förtroende från allmänheten övertygar att utlandsspioneri är ett hot mot säkerheten. Följden blir då att människor respekterar förändringarna och deras initiativtagare.¹⁸² Dock är det inte garanterat att säkerhetsisering vinner framgång varje gång, med tanke på att allmänheten eller omvärlden måste bli övertygade om uppfattningen om att det faktiskt finns ett reellt säkerhetshot.¹⁸³ Detta kopplas till hur verklighetsuppfattningen blir konstruerad genom vilket språk som används, således vilket narrativ och idéer som bidrar till förståelse.¹⁸⁴ Det är därför av stor betydelse att undersöka genom narrativanalys hur själva argumentationen hos politiker sker och är konstruerad, exempelvis genom vissa ord eller historiska analogier för att övertyga andra, vilket även sammanlänkas till

¹⁷⁹ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 145.

¹⁸⁰ Hayes. *Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind*.

¹⁸¹ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*.

¹⁸² Kaldor. *Globala säkerhetskulturer*. s. 15-16.

¹⁸³ Salter. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". s. 116-117.

¹⁸⁴ Wilkinson. "The limits of spoken words From meta-narratives to experiences of security". s. 94-95.

säkerhetiseringsteorins analys.¹⁸⁵ Bland annat eftersom själva hotet egentligen möjligtvis inte är kvantifierbart. Med tanke på att det istället eventuellt konstruerades via en process som är diskursiv och “talhandlingar” och bibehålls genom den accepterande relationen mellan aktörerna och publiken.¹⁸⁶ Forskning pekar även på att säkerhetisering är en process med olika nivåer och strategier utifrån specifika kontexter¹⁸⁷ Fortsättningsvis diskuterar Salter att en misslyckad säkerhetisering inte innebär att det är de-säkerhetisering. Eftersom de-säkerhetisering innebär ett tillbakagående från en säkerhetisering som har lyckats.¹⁸⁸

4.6 Slutsatser

Efter analys av de två riksdagsdebatterna *6 april 2022 KU16* och *16 november 2022 KU7* angående utlandsspionerilagen är slutsasterna till att börja med att flertalet politiker använder sig av ett narrativ som spelar på att den nationella säkerheten ska skyddas för att motivera viljan att ändra till strängare lagar. Medan andra istället betonar det skydd som behövs för mänskliga rättigheter, och i takt med det slår larm om risk för överdriven övervakning.¹⁸⁹ Sammanfattningsvis går det att se en uppdelning mellan riksdagspartierna i den mån att Vänsterpartiet och Miljöpartiet står på sidan som inte stödjer lagändringen om utlandsspioneri, medan Moderaterna, Socialdemokraterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Sverigedemokraterna, och sedan även Liberalerna stödjer förslaget om lagändringen.

Det som nu sker i Sverige skulle kunna tolkas som rättighetsinskränkningar. Detta menar vissa dessutom varit en risk eftersom lagändringar som anses urholka mänskliga rättigheter införs lite “smygvis” eller “under radarn”, generellt sett i auktoritära och odemokratiska stater. Vilket vissa jämför den här lagen och tillvägagångssättet med. Denna synvinkel eller uppfattning kan bekräftas av de ledamöter som debatterade mot lagändringen i riksdagen under debatterna. Eftersom de menade att det verkade som att regeringen försökte få igenom lagförslaget om utlandsspioneri på ett sätt som skulle ske obemärkt från opinionsbildares debatter. Jessica Wetterling (V) argumenterade för att de som folkvalda partimedlemmar har ett ansvar att svara på mediernas frågor och inte undvika att förklara och förminska debattens

¹⁸⁵ Hayes. *Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind*. s. 66.

¹⁸⁶ Buzan, Wæver och de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. s. 23-25.

¹⁸⁷ Vultee. “Securitization as a media frame What happens when the media ‘speak security’?”. s. 77-78.

¹⁸⁸ Salter. “When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs”. s. 116-118.

¹⁸⁹ Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16.

och

Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16.

uppmärksamhet.¹⁹⁰ Detta kan kopplas till att debatten och förändringen ansetts skett stegvis och lite i skymundan från medborgarnas uppmärksamhet och det blir då svårt att säga emot och påverka som en vanlig medborgare gentemot politiker som har makt.

Vissa regler och lagar kan kopplas till auktoritära stater. Ett narrativ som är vanligt förekommande på den internationella arenan i sådana sammanhang är att makthavarna motiverar sitt agerande med att det säkerställer ett skydd mot ett hot upplevt i någon form. Att rättighetsinskränkningarna som sker görs ouppmärksammat, men motiveras genom att det ska skapa säkerhet för invånarna och då deras rättigheter i sin tur. Detta narrativ som baseras på säkerhetsargument kan fungera och ha effekt i en orolig tid då människor är rädda. Då kan lagändringar eller liknande förändringar från staten, som annars skulle anses vara kontroversiella och behöva hanteras mer ifrågasättande, ändå lyckas få genomslag. Eftersom det sker lite i skymundan, men om det skulle få uppmärksamhet så motiveras det som att “vi tar hand om er nu” och därför anses det skäligt att frångå rättighetsprinciperna en aning. Demokratiska värderingar och rättighetsprinciper blir på sätt och vis förhandlingsbara, om det anses vara en “state of emergency” som då har högre prioritet. Men eftersom många inte håller med om den säkerhetsagendan och att det är ett så allvarligt läge att extraordinära åtgärder är rättfärdigade, tolkas det som att Sveriges förtroendevalda beslutsfattare går för långt och begränsar medborgarnas rättigheter. Med andra ord att det blir ett missbruk av regeringens befogenheter.¹⁹¹ Vänsterpartiet formulerar sin kritik mot lagförslaget och hänvisar till censur som en global trend i världen idag. Sverige är inte isolerat från resten av världen som har liknande fall eller utveckling. Det Wetterling ifrågasätter är också vilka avslöjanden inom journalistiken som riksdagspartierna, som stöttar den nya utlandspionerilagen, vill tysta och dölja från allmänheten.¹⁹² Eftersom det är en ny lag, kan konsekvenserna fortfarande vara svåra att urskilja i nuläget. Det kan bland annat anses vara för tidigt att säga.

En uppfattning som denna undersökning visar på är att i dagens komplexa medielandskap och Sveriges demokratiska samhälle är en slutsats även att det kan vara svårt att hävda kring om en säkerhetsagendas process har lyckats eller inte. Lagförslaget röstades igenom, och trädde i

¹⁹⁰ Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 118.

¹⁹¹ Posner. *The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine*. s. 745-746.

¹⁹² Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16. Anf. 118.

kraft, så det är en framgång för de partier som hade det som mål. Dock kan analysen nyanseras genom att undersöka om säkerhetseringen lyckats fullständigt och helt övertygat sin publik på en långsiktig nivå. Salter menar att ett resultat av säkerhetsisering inte nödvändigtvis är binärt i form av accepterat eller misslyckat.¹⁹³ Istället behöver hela processen och kontexten tas i beaktande.

¹⁹³ Salter. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". s. 119-120.

5. Diskussion

En fråga som kan ställas för vidare diskussion är om det skapas en sorts “osäkerhetspiral” när det anses finnas gråzoner i regelverket. Speciellt om det handlar om tolkningar av vad lagen innebär. För då blir det en bedömningsfråga. Dessutom om säkerhetsiseringen lyckas och allmänheten är övertygad om att exempelvis en regerings agerande är rimligt, legitimt och proportionerligt i förhållande till säkerhetshotet så kan det även bidra till att en motivering av att mobilisera till exempel militära medel blir accepterat, åtminstone när det gäller mellanstatliga konflikter eller krig.

Genom att positionera denna uppsats i forskningsfältet bidrar den med analysen som gäller specifikt svenska politiska debatter kring utlandsspioneri. Dessutom ger det mer förståelse för hur mänskliga rättigheter sätts i fokus inom vissa narrativ då vissa har uppfattningen att medborgarnas rättigheter tenderar att bli förhandlingsbara som konsekvens av drastiska åtgärder mot så kallade säkerhetshot. I slutdiskussionen för detta arbete kan det vara viktigt att nämna hur även min egna sammanfattning av materialet, med en textanalytisk infallsvinkel, skapar eller kan bli så att säga ett till narrativ om själva narrativet.¹⁹⁴ Eftersom jag som forskare tar mig an primärmaterialet med vissa frågor i huvudfokus eller teoretiska aspekter, kan det blir så att jag noterar vissa saker i materialet och kanske bortser från andra aspekter. Därför bör inte det narrativ som forskaren har betraktas som enigt. Men det kan även skapa intressanta resultat eller nya resonemang genom att inte blunda för de aspekter eller delar av narrativ som möjligtvis inte var menat att lyftas fram från början.

Inom politiken är narrativ en väsentlig komponent i hur medborgare, politiker och även organisationer kommunicerar sinsemellan och då även förmedlar sina identiteter och uppfattningar. Även detta kan kopplas till hur mycket trots allt genomsyras av antingen en “vi-känsla” eller en “dem-känsla”. Denna konkurrens mellan olika narrativ och idéer är en betydelsefull komponent i politik både på nationell och global nivå. Hur säkerhetsisering ser på om något faktiskt uppfattas som ett säkerhetshot har också att göra med vem aktören eller personen som påstår att det är och har för roll i den kontexten.¹⁹⁵ Det behöver vara “rätt person” i en passande kontext som yttrat sig (speech act). I fallet med debatterna om utlandsspionerilagen går det ändå att anse att när formuleringen om hot kommer från

¹⁹⁴ Robertson. “Narrativanalys”. s. 243.

¹⁹⁵ Wilkinson. “The limits of spoken words From meta-narratives to experiences of security”. s. 95-96.

Sveriges beslutande organ, riksdagen, då är det lätt att ta det på allvar. Metoden narrativanalys påpekar även hur olika narrativ, och således även konstruktionen av dem, sprids i samhället. Men genom den narrativa analysen kan makten som spelar in i konstruktionen av narrativ förstås.¹⁹⁶ Det vill säga vilka realiteter som människor ställer sig inför att acceptera i olika sammanhang.¹⁹⁷ Detta kan kopplas till säkerhetsisering och att positionen av berättaren också har inflytande. Olika ideologiska ställningstaganden från partierna i riksdagsdebatterna påverkas av olika maktförhållanden sinsemellan när de utspelas i narrativen.

Om en säkerhetsisering kommer lyckas, beror som sagt på en del olika aspekter och variabler. Men en intressant infallsvinkel är dock att det kan behövas en viss tillit till makthavarna från början.¹⁹⁸ I Sveriges fall är frågan om medborgarnas tillit och förtroende för den svenska regeringen och politiker är tillräcklig för att bli övertygade och acceptera de argument som förmedlas och då ha överseende med restriktioner som kan påverka deras rättigheter.

Det kan vara för tidigt att nu redovisa slutsatser kring den långsiktiga förändringen hur säkerhetsisering i svensk politik och debatter påverkar beslut och narrativ på medellång sikt. Dock kan det ändå urskiljas att användningen av ord såsom säkerhet och säkerhetshot är vanligt förekommande i dagens debatter, men vad det beror på kan vara svårare att avgöra. Försättningsvis är det givande att analysera om säkerhetsnarrativet utnyttjas för att argumentera för att göra ändringar i lagstiftningen och vad eller vilka aktörer som bedöms som säkerhetshot. Generellt sett pekar forskning på att det är viktigt att vara medveten om den retoriska innebörd som ordet säkerhet och närbesläktade ord kan ha, eftersom det påverkar dess användning. Detta kan exempelvis appliceras på hur det används i svenska riksdagsdebatter. Vissa menar att mänskliga rättigheter blir negativt drabbade med begränsningar.

I en demokratisk stat såsom Sverige ska restriktioner kopplade till mänskliga rättigheter endast genomföras när det är fullständigt nödvändigt. En avslutande fråga kan ställas; är denna lagändring om utlandsspioneri helt nödvändig eller är det i själva verket det säkerhetsiserade narrativet som har tagit över i riksdagen? Det återkopplar till en

¹⁹⁶ Robertson. "Narrativanalys". s. 245.

¹⁹⁷ Salter. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". s. 117-118.

¹⁹⁸ Vultee. "Securitization as a media frame What happens when the media 'speak security'". s. 88-92.

grundläggande fråga kring hur rättigheter kan riskera att urholkas utan att medborgare lägger märke till det. Eller att det sker genom en reglering som möjligtvis verkar handla om något annat ämne eller blir rättfärdigat av aktörer som använder en retorik som kan vara svår att argumentera emot. Men att det då blir som att mänskliga rättigheter delvis blir politiskt förhandlingsbara i krissituationer, istället för att rättigheterna förblir beständiga. Eftersom urholkandet av yttrande-, tryck- och pressfrihet är en oroväckande trend i dagens samtid,¹⁹⁹ är det inte oväntat att olika aktörer reagerar på lagändringen kring utlandsspioneri och hur riksdagspartierna valt att diskutera denna problematik. När ett samhällsfenomen omformuleras och prioriteras som en trygghetsfråga, blir det mindre komplicerat att motivera förstärkt kontroll för säkerhet. Detta skapar problematik gällande att det är besvärligt att hävda sina skäl mot något som påstås vara fördelaktigt för medborgarnas säkerhet.

Det kan anses vara för tidigt att formulera exakta konsekvenser av en sådan grundlagsändring i Sverige. Å andra sidan kan en teori såsom säkerhetsisering bidra med “prognoser” och framtidsbedömningar för hur ett samhälle kan förändras utifrån dessa förutsättningar. Sammanfattningsvis återstår det att se om svensken än en gång “tiger”. Eventuellt får lagändringen inte så stora konsekvenser som vissa trott. Men om några år vet vi mer, då får någon göra en ny studie och fortsätta forskningen som kan bidra till detta ämne. I en demokratisk stat är det viktigt att människor vågar vända sig till media för att informera om missförhållanden, inte att istället välja att hålla tyst för att de är rädda för att bli dömda för tryck- och yttrandefrihetsbrott. När ändringar kring lagar och statliga regelverk ändras brådskande med anknytning till säkerhetsisering är det risk att de olika narrativen framkallar åtgärder som kan leda till en utveckling som spårar ur. Med tanke på hur begränsningen av yttrande-, tryck- och pressfrihet begränsas i andra stater finns det skäl till att aktörer inom mediebranschen är oroade för att dessa förändringar spårar ur och på lång sikt går närmare ett mer auktoritärt styrelsesätt där mänskliga rättigheter blir politiskt förhandlingsbara, istället för att vara fundamentala grundpelare i ett demokratiskt, öppet och fritt samhälle. Å andra sidan så finns det aktörer som anser att yttrandefriheten balanseras mot andra intressen i ett samhälle. Avslutningsvis kan varje individ fråga sig om det inte kan vara så att varje så kallat “hot” i själva verket är konstruerat, på ett eller annat sätt.

¹⁹⁹ Reportrar utan gränser. Pressfriheten hotad av den politiska makten. *Reportrar utan gränser*. 2024. <https://www.reportrarutangranser.se/den-globala-pressfriheten-hotad-av-den-politiska-makten/> (Hämtad 2024-05-03).

7. Referenser

Litteratur:

- Balzacq, Thierry (red.). *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. London: Routledge, 2010.
- Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a uppl. Malmö: Liber AB, 2011.
- Buzan, Barry, Ole Wæver och Jaap de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rienner, 1998.
- De Graaf, Beatrice, George Dimitriu och Jens Ringsmose (red.). *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. London: Routledge, 2015.
- Ferreira, Susana. "From Narratives to Perceptions in the Securitisation of the Migratory Crisis in Europe". I *Critical Perspectives on Migration in the Twenty-First Century*. Marianna Karakoulaki (red.). Ashton University, Birmingham (2018).
- Freedman, Lawrence. "The possibilities and limits of strategic narratives". 17-35. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. Beatrice de Graaf, George Dimitriu, Jens Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015.
- Jakobsen, Peter V. och Jens Ringsmose. "For our own security and for the sake of the Afghans' How the Danish public was persuaded to support an unprecedented costly military endeavor in Afghanistan". 138-156. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. Beatrice de Graaf, George Dimitriu, Jens Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015.
- Kaldor, Mary. *Globala säkerhetskulturer*. Göteborg: Daidalos, 2018.
- Karlsson, Svante. *Internationella relationer och fredsforskning*. Tyskland: Santerus Förlag, 2017.
- Léonard, Sarah och Christian Kaunert. "Reconceptualizing the audience in securitization theory". 57-76. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.
- McBeth, Mark K., Micheal D. Jones och Elizabeth A. Shanahan. "The Narrative Policy Framework". 225-266. I *Theories of the policy process*. Paul A. Sabatier (red.). Boulder, CO: Westview Press, 2014.
- Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin och Laura Roselle. "Great power politics and strategic narratives of war". 57-77. I *Strategic Narratives, Public Opinion and War. Winning Domestic Support for the Afghan War*. Beatrice de Graaf, George Dimitriu, Jens Ringsmose (red.). London: Routledge, 2015.
- Riessman, Catherine Kohler. *Narrative Methods for the Human Sciences*. Washington: Sage Publications, Inc, 2008.
- Robertson, Alexa. "Narrativanalys". 219-248. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Göran Bergström och Kristina Boréus (red.). 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018.
- Rowland, Robert. "The Narrative Perspective". 117-142. I *Rhetorical Criticism: Perspectives in Action*. Jim A. Kuypers (red.). Lexington Books, 2009.

Salter, Mark B. "When securitization fails: The hard case of counter-terrorism programs". 116-131. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

Thurén, Torsten. *Källkritik*. 4. uppl. Malmö: MTM, 2020. E-bok.

Vultee, Fred. "Securitization as a media frame What happens when the media 'speak security'". 77-93. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

Wilkinson, Claire. "The limits of spoken words From meta-narratives to experiences of security". 94-115. I *Securitization Theory - How Security Problems Emerge and Dissolve*. Thierry Balzacq (red.). London: Routledge, 2010.

Tidningsartiklar:

Nordevik, Alice. Expert om nya lagförslaget: "Riktigt illa". *Svenska Dagbladet*. 2022-11-10.
<https://www.svd.se/a/ablX87/expert-om-nya-lagforslaget-riktigt-illa> (Hämtad 2024-03-14).

TT. Juristkommissionen varnar för grundlagsändring. *Svenska Dagbladet*. 2022-11-14.
<https://www.svd.se/a/gEk379/juristkommissionen-varnar-for-grundlagsandring> (Hämtad 2024-03-20).

Törnquist, Hanna. Utlandsspionerilagen försvaras: "På tiden". *Svenska Dagbladet*. 2022-11-16.
<https://www.svd.se/a/P4dj5e/utlandsspionerilagen-forsvaras-pa-tiden> (Hämtad 2024-03-15).

Vetenskapsrådet. *God forskningssed* [Elektronisk resurs]. Stockholm. 2017. vr.se.

Tidskriftsartiklar:

Posner, Emily. The War on Speech in the War on Terror: An Examination of the Espionage Act Applied to Modern First Amendment Doctrine. *Cardozo Arts & Entertainment*. Vol. 25, nr. 717, 2007: 717-746.

Hayes, Jarrod. Securitization, Social Identity, and Democratic Security: Nixon, India, and the Ties that Bind. *International Organization*. Vol. 66, nr. 1, 2012: 63-93.

Winkler, Peter och Etter, Michael. Strategic Communication and Emergence: A Dual Narrative Framework. *International Journal of Strategic Communication*. Vol. 12, nr. 4, 2018: 382-398.

Webbsidor:

Beredskapsmuseet. En Svensk Tiger. *Beredskapsmuseet*. 2002.
<https://www.beredskapsmuseet.com/ensvensktiger> (Hämtad 2024-04-18).

Forssell, Johan och Parisa Liljestränd. Nu ökar vi biståndet för pressfrihet – fler bör följa efter. *Regeringskansliet*. 2024-05-03.
<https://www.regeringen.se/debattartiklar/2024/05/nu-okar-vi-bistandet-for-pressfrihet--fler-bor-folja-efter/> (Hämtad 2024-05-06).

Hedström, Daniel och Daniel Wyser. Lagändring om spioneri befaras drabba journalistiken. *SVT Nyheter*. 2022-11-16. <https://www.svt.se/kultur/tre-fragor-om-grundlagsandringen> (Hämtad 2024-03-15).

Reportrar utan gränser. Pressfrihetsindex. *Reportrar utan gränser*. 2024.
<https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex/> (Hämtad 2024-03-20).

Reportrar utan gränser. Om Reportrar utan gränser. *Reportrar utan gränser*. 2024.
<https://www.reportrarutangranser.se/om-reportrar-utan-granser/> (Hämtad 2024-04-01).

Reportrar utan gränser. Pressfriheten hotad av den politiska makten. *Reportrar utan gränser*. 2024.
<https://www.reportrarutangranser.se/den-globala-pressfriheten-hotad-av-den-politiska-makten/> (Hämtad 2024-05-03).

Reporters Without Borders. Sweden. *Reporters Without Borders*. 2021. <https://rsf.org/en/country/sweden>
(Hämtad 2024-04-01).

Svensson, Josefin. Narrative Research Lab ska stärka forskningen om hur berättelser påverkar politiken.
Försvarshögskolan. 2022.
<https://www.fhs.se/arkiv/nyheter/2022-03-23-narrative-research-lab-ska-starka-forskningen-om-hur-berattelser-paverkar-politiken.html> (Hämtad 2024-05-01).

Offentligt tryck:

Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*.

Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*.

Debatt om förslag. Betänkande 2021/22:KU16. *Utlandsspioneri*. 2022-04-06. Tillgänglig:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri_h901ku16/ (Hämtad 2021-03-28).

Debatt om förslag. Betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*. 2022-11-16.
Tillgänglig:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utlandsspioneri-vilande-grundlagsforslag-m-m_ha01ku7 (Hämtad 2021-03-28).

Förenta Nationerna. Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. 10 december 1948. Artikel 19.
<https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf> (Hämtad 2024-04-01).

Försvarsmakten. Yttrande över utkastet till lagrådsremiss avseende utlandsspioneri. (Ju2021/0148). 2021-05-26.

Integritetsskyddsmyndigheten. Yttrande över utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri. (DI-2021-3203).
2021-06-02.

Journalistförbundet. Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-05-19.

Journalistförbundet. Utlandsspioneri – det här gäller från årsskiftet 2022/23. *Journalistförbundet*. 2024.
<https://www.sjf.se/aktuellt/202301/utlandsspioneri-det-har-galler-fran-arsskiftet-202223> (hämtad 2023-03-22).

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU7. *Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)*.

Myndigheten för press, radio och tv. Yttrande över Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri. 2021-06-11.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Remiss av Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-06-04.

Polismyndigheten. Utkast till lagrådsremiss Utlandsspioneri (Ju2021/01481). 2021-06-04.

Publicistklubben. Yttrande över utkast till lagrådsremiss - utlandsspioneri. 2021-06-07.

Regeringskansliet. Offentlighetsprincipen - kortfattat om lagstiftningen. *Regeringskansliet*. 2023.
<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/grundlagar-och-integritet/offentlighetsprincipen---kortfattat-om-lagstiftningen/#offentlighetsprincipen> (Hämtad 2024-05-03).

Regeringens proposition 2021/22:55. *Utlandsspioneri*.

Remiss. Ju2021/01481. *Remiss av Utlandsspioneri (utkast till lagrådsremiss)*.

SFS 2022:1517. *Utlandsspioneri*. Tillgänglig:
<https://svenskförfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-11/SFS2022-1517.pdf>

Tryckfrihetsförordningen 7 kap. 14 a §.
[ts/03.-dokument-och-lagar/bestall-och-ladda-ner/ovriga-trycksaker/sveriges-grundlagar-och-riksdagsordningen-2023.pdf](https://www.riksdagen.se/tryckfrihetsforordningen/03.-dokument-och-lagar/bestall-och-ladda-ner/ovriga-trycksaker/sveriges-grundlagar-och-riksdagsordningen-2023.pdf).

1 kap. 7 § Tryckfrihetsförordning (1949:105) och 1 kap. 10 § Yttrandefrihetsgrundlag (1991:1469).